

INGRADO

MAGAZINE

Maart 2017 | Nr. 31

VSO-leerlingen op weg naar de arbeidsmarkt

En verder:

@politici...

Gaan alle asielzoekerskinderen naar school?

Ingrado en de professionalisering van haar leden

SPV - sterk in opleidingen voor Leerplicht en RMC

Opleidingen in Landelijk
Kwaliteitsregister
Leerplicht RMC

Leergang Leerplicht/RMC

De complete en meest actuele
opleiding voor leerplicht-
ambtenaren en medewerkers RMC

- Wet- en regelgeving Leerplicht/RMC – start 19 september 2017
- Netwerk in beeld – start 12 januari 2018
- Methodisch handelen – start 27 maart 2018

Actualiteitendag Leerplicht/RMC – 11 mei 2017

NIEUW:

Eéndaagse uitvoering van PHB-module Wett. kaders Onderwijs specifiek

Doorlopend aanbod
van modules van
de Permanente her-
en bijscholing voor
domein III.

Meer informatie vindt u op www.spv.nu. U kunt ook contact opnemen met Will van den Ouden, via tel. 0578 573703 of via e-mail w.vandenouden@spv.nu.

**LANDELIJK
KWALITEITSREGISTER
LEERPlicht
& RMC**

Registreren
in het Landelijk
Kwaliteitsregister
Leerplicht & RMC

Waarom zou ik?

In de brochure over het Landelijk Kwaliteitsregister Leerplicht & RMC vind je het antwoord.

Vraag 'm aan via info@ingrado.nl

Inhoud

- 4 Kort - Afscheid van het bestuur
- 5 Van het bestuur
- 6 **Op weg naar de arbeidsmarkt**
Wat bepaalt het succes voor VSO-leerlingen?
- 11 Verzuimregister nu ook voor het primair onderwijs
- 14 Aan de slag met de Methodische Aanpak Schoolverzuim
- 17 @politici...
- 18 10 vragen aan...
Margrite Kalverboer
Kinderombudsman
- 20 **Asielzoekerskinderen**
Gaan ze allemaal naar school?
- 24 Ingrado en de professionalisering van haar leden
- 27 Rechten & Plichten

Uitgelicht

Op weg naar de arbeidsmarkt

Wat bepaalt het succes voor VSO-leerlingen?

Met de invoering van de Participatiewet komt 90 procent van de VSO-leerlingen in aanmerking voor de arbeidsmarkt. Voor 2015 ging eenzelfde percentage linea recta met indicatie dagbesteding de Wajong in. Dat het mogelijk is om kwetsbare jongeren succesvol toe te leiden naar arbeid, wisten ze op VSO de Brug in Almelo al lang. 'Onze leerlingen kunnen heel veel.' Ingrado Magazine ging op bezoek in Almelo en sprak met school, leerlingen en RMC. Lees de uitgebreide reportage op pagina 6.

6

@politici...

In de aanloop naar de verkiezingen vroeg Ingrado de leden om recht uit het hart een @tje te posten aan de dames en heren politici. Lees de hartenkreten uit de praktijk van leerplicht, RMC en het beschermen van het recht op onderwijs. Oproepen waar politici na de verkiezingen mee aan de slag kunnen in beleid.

17

Gaan alle asielzoekerskinderen naar school?

Asielzoekerskinderen hebben recht op onderwijs, net als alle andere kinderen in Nederland. Volgens de Europese Richtlijn moeten ze binnen drie maanden na hun asielaanvraag op een school geplaatst zijn. Hoe verloopt de instroom in het onderwijs en wat is er nodig om deze kinderen binnenboord te houden? Ingrado Magazine sprak met vier leerplichtambtenaren uit diverse regio's en hoorde uiteenlopende verhalen.

20

Ingrado en de professionalisering van haar leden

Leerplichtambtenaren en RMC-consulenten vinden het belangrijk hun kennis en vaardigheden te vergroten, blijkt uit het onderzoek Professionalisering van leerplichtambtenaren en RMC-consulenten. Verreweg de meesten volgen dan ook cursussen en trainingen. Ingrado wil de beroepsgroep sterker positioneren en zelfbewuster maken.

24

Colofon

Ingrado Magazine
Maart 2017 | Nr. 31

www.ingrado.nl

Teksten:

Susan de Boer,
Yolanthe van der Ree,
Sep Schaffers

Eindredacteur:

Yolanthe van der Ree

Redactieadres:

Ingrado (Unit 7)
Hofplein 20
3032 AC Rotterdam
info@ingrado.nl

Fotografie:

Henk Boudewijns, Anna van Kooij

Illustraties:

Welmoet de Graaf

Vormgeving:

Oto9 Cross Creative Agency, Rotterdam

Druk:

JP Offset, Duiven

Als u teksten uit deze uitgave wilt overnemen, neem dan contact op met de redactie van Ingrado Magazine, info@ingrado.nl

KORT Afscheid van het bestuur

Dit keer is deze rubriek voor het bestuur, voor de bestuursleden die afscheid nemen van Ingrado.

Ingrado ook bestuurlijk naar 2020

Na een jaar van ontwikkeling in de organisatie Ingrado is nu het moment voor de bestuurlijke ontwikkeling. U heeft de advertenties in de

krant en op sociale media voor de Raad van Toezicht wellicht gezien? Na het akkoord van de leden in september, hebben we de stap naar een bestuur als toezichthouder op de vereniging ingezet. Op de AV van 20 april as. stellen we de beoogde RvT aan u voor. Ik kijk terug op een periode van intensieve samenwerking met betrokken bestuursleden. Bestuursleden die namens u aan de kwaliteit van de vereniging hebben gewerkt. En dat heeft veel opgeleverd. Een stabiele en professionele organisatie die staat voor kwaliteit. Kwaliteit en resultaten gericht op het beschermen van het recht op onderwijs. Het is een voorrecht met zulke mensen te hebben samengewerkt! **Carry Roozmond**

Ingrado - een brede beweging

Met veel plezier ben ik 8 jaar lid geweest van het Ingrado-bestuur. Samen hebben we veel kunnen opbouwen. Gestart met twee verschillende secties - leerplicht en RMC

- kwamen we al snel tot de conclusie dat dit ook samen kon. Het draait immers bij beide om het recht op onderwijs voor kinderen en jongeren en juist voor degenen die het door omstandigheden vaak wat moeilijker hebben. We hebben hier inhoud aan gegeven via de rayons, het expertisecentrum en nu met een Raad van Toezicht: allemaal instrumenten om de missie verder uit te dragen en uit te bouwen tot de brede beweging die Ingrado inmiddels is geworden. Dat belooft wat voor de toekomst! **Henk Loof**

Ingrado toekomstproof

Sinds 2012 ben ik bij Ingrado betrokken als bestuurder. Ik kijk terug op een fantastische periode. Enerzijds door de ontwikkeling die Ingrado in die periode heeft doorgemaakt als

vereniging en anderzijds door de goede contacten die ikzelf heb mogen opdoen. Dat Ingrado een professionele vereniging is valt onder meer op te maken uit het vertrouwen dat partners zoals het ministerie van OCW stellen in Ingrado. Regelmatig is Ingrado aangehaald in kamerbrieven, wordt er om advies gevraagd of wordt opdracht gegeven voor een veelomvattend project, zoals Verzuim 18+. Het bestuur heeft altijd kritisch gekeken naar haar eigen bestuursvorm en naar de organisatie van de vereniging. Dat resulteert nu in een nieuwe bestuursvorm die aansluit bij de ontwikkelingen van deze tijd en die Ingrado toekomstproof maakt. Ik wens dat Ingrado de aansluiting blijft vinden met de leden, de partners en met hun uitdagingen. Dan blijft de meerwaarde van deze mooie vereniging overeind voor de leden die staan voor het recht op onderwijs.

Anne Hulzebosch

Ingrado - verder met professionaliseren

In 2013 was mijn motivatie om bestuurslid te worden onder meer het tot stand brengen van een methodische aanpak voor schoolverzuim. Ik vind het dan

ook heel mooi dat op het moment van mijn afscheid de MAS gereed is.

Trots ben ik op de professionalisering van Ingrado als vereniging en de professionalisering van leden. Samen sterk voor het recht op onderwijs. Vanuit verbinding met elkaar kansen creëren voor kinderen zowel lokaal, regionaal als landelijk.

Ik vind het belangrijk dat de vereniging verder gaat met professionaliseren van zichzelf en van haar leden in het belang van onze jeugd want we zijn er nog niet!

Annemarije van Overschot

Ingrado – van brancheorganisatie naar staan voor recht op onderwijs

Terugkijkend op de jaren dat ik bestuurslid ben geweest van

Ingrado, denk ik aan: bevlogenheid, samen kritisch kijken naar hoe verder, open staan voor nieuwe ontwikkelingen, lachen, soms pijnlijke noten kraken, gebruik maken van ieders talenten, lachen, uitdagingen niet schuwen, zoeken naar verbinding en uiteindelijk onszelf op durven heffen.

Ik ben er trots op en heb ontzettend genoten van de afgelopen jaren als bestuurslid van Ingrado. Van meewerkend bestuur naar bestuur meer op afstand met een professionele uitvoeringsorganisatie. Van brancheorganisatie voor haar leden naar de vereniging die staat voor het recht op onderwijs. De stap naar een nieuwe bestuursvorm klopt helemaal, maar een lichte weemoed voel ik wel. Ik zal ons als team van bestuursleden missen en wil iedereen hartelijk danken voor de mooie samenwerking van de afgelopen jaren. **Ien Blaasse**

Van het bestuur

'Een nieuwe lente en een nieuw geluid'. Ik begon mijn bijdrage aan Ingrado Magazine al eerder met deze dichtregel. Dit voorjaar is hij toepasselijker dan ooit voor onze vereniging. Vanaf dit voorjaar zal het geluid van een Raad van Toezicht klinken en niet langer dat van een bestuur. De laatste activiteit van het huidige verenigingsbestuur zal zijn het voorstellen van gewijzigde statuten en het voordragen van de (leden van de) Raad van Toezicht aan de AV op 20 april as.

Yvonne Kniese

Waarom de overstap van een bestuur naar een Raad van Toezicht? Ingrado is als vereniging in de afgelopen jaren steeds professioneler geworden. Dat vraagt om meer flexibiliteit en om meer professionaliteit in het toezicht. De bestuursvoorzitter is al enige jaren volledig in dienst van de vereniging, terwijl de overige bestuursleden hun bestuursfunctie als vrijwilliger uitvoeren. In het nieuwe bestuursmodel wordt de huidige bestuursvoorzitter directeur-bestuurder. Daarmee is het bestuurlijke proces, op het toezicht na, volledig belegd bij één professionele bestuurder (statutair kunnen het er zelfs maximaal drie zijn). Het toezicht ligt bij een apart orgaan, de Raad van Toezicht. Beleidsplan en begroting worden vooraf door de Raad van Toezicht getoetst. Voor het overige beoordeelt de Raad van Toezicht de directeur-bestuurder en de organisatie kritisch en keurt, achteraf, het jaarverslag goed. Hierdoor krijgt de organisatie meer bewegingsruimte en is beter in staat om snel op vragen uit het veld in te spelen.

Ik denk dat dit een mooie stap is voor Ingrado. De vereniging is hiermee niet alleen flexibel maar ook toekomstbestendig. Ik neem met weemoed afscheid van mijn acht bestuursjaren bij Ingrado. Ik heb geweldige mensen leren kennen in deze periode en heb met een club medebestuurders samengewerkt die zich gedreven inzet voor de bescherming van het recht op onderwijs. We hebben hard gewerkt, Ingrado verder gebracht en ook nog veel plezier gehad.

Ik wens de vereniging toe dat zij méér wordt dan de branchevereniging voor leerplicht en RMC en dat ze kan uitgroeien tot dé vereniging voor de bescherming van het recht op onderwijs, waar ieder zich kan aansluiten die het recht op onderwijs een warm hart toedraagt. Tot die groep mensen behoor ik zelf zeker ook. Daarom blijf ik graag meedenken over ontwikkelingen in het brede veld van het recht op onderwijs. Maar niet langer vanuit een bestuursfunctie, want ook voor mij geldt 'een nieuwe lente en een nieuw geluid'. Tot ziens. We komen elkaar zeker weer tegen!

Yvonne Kniese
secretaris Ingrado

Bedrijvigheid in de keuken. Links Frank en Luuk bij de kassa.

Op weg naar de arbeidsmarkt

Wat bepaalt het succes voor VSO-leerlingen?

Tekst: Yolande van der Ree | Foto's: Henk Boudewijns

Luuk en Frank hebben het druk. Het is lunchtijd op VSO de Brug, spitsuur in het restaurant. Beide jongens lopen zich warm voor een baan in de horeca. Of in de groenvoorziening, Luuk oriënteert zich nog. Maar dat ze aan het werk gaan, staat als een paal boven water. Dat moet sinds de invoering van de Participatiewet niet alleen, ze willen en ze kunnen het ook. Voor 2015 zouden deze jongens linea recta met indicatie dagbesteding de Wajong zijn ingegaan. Net als 90 procent van de leerlingen van het VSO.

Met de Participatiewet is de situatie volledig omgedraaid. Nu komt 90 procent in aanmerking voor de arbeidsmarkt. Dat dat mogelijk was, wisten ze op VSO de Brug in Almelo al lang. 'Onze leerlingen kunnen heel veel. Wij als maatschappij moeten alleen leren aan de juiste knoppen te draaien zodat die talenten naar boven kunnen komen.' Aan het woord is Marc Kuiper, coördinator arbeidstoeleiding van VSO de Brug. Ingrado Magazine ging op bezoek in Almelo en sprak met Kuiper en met Herman Roord, van de RMC-subregio Almelo. Over wat er nodig is om deze groep jongeren succesvol toe te leiden naar de arbeidsmarkt.

Implementatie

Veel leerlingen van het voortgezet speciaal onderwijs hebben, naast cognitieve beperkingen, gedragsproblemen als adhd of autisme, vertelt Kuiper. 'En al onze leerlingen hebben een speciale begeleidingsbehoefte en dat vond men in Nederland altijd heel erg lastig. Dus gingen vrijwel alle leerlingen die van school kwamen direct richting zorg. Dat doen we nu niet meer. Wij zijn dus heel erg blij met die wet. Want nu móet eindelijk datgene wat wij al lang doen en ook willen; jongeren begeleiden naar de arbeidsmarkt. We moeten er alleen wel voor zorgen dat de randvoorwaarden op orde zijn.'

‘Onze leerlingen kunnen heel veel. Wij als maatschappij moeten alleen leren aan de juiste knoppen te draaien’

Het onderwijs mag er dan al lang op voorbereid zijn, implementatie van de Participatiewet is lastig. ‘Werkgevers hebben vaak geen idee hoe ze met de VSO-leerlingen moeten omgaan’, zegt Kuiper. ‘Dat is ook niet raar. Veel van onze leerlingen zijn in het verleden afgeschermd van de arbeidsmarkt. Dit is voor werkgevend Nederland een totaal onbekende groep. En nu moeten ze er plots iets mee. Ook de gemeente had geen idee waar ze tegenaan zou lopen, kende de doelgroep niet, de ondersteuningsbehoefte niet. Arbeidstoeleiding is onze *core business* en we weten niet anders dan dat een weg is van een lange adem, van rust, aandacht en begeleiding. Het Werkplein, waarvoor arbeidstoeleiding ook *core business* is, heeft een heel andere doelgroep en dus ook werkwijze: hoe sneller hoe beter. Dat was voor ons echt een *eye-opener*.’

Herman Roord ondersteunt de RMC-subregio Almelo bij het opzetten van een portaalfunctie voor de groep kwetsbare jongeren. Hij herkent de waarneming van Kuiper. ‘Het Werkplein van de gemeente Almelo had in het begin ook geen idee wat er op ze af zou komen. Daar gaat men uit van zelfstandige individuen, terwijl deze doelgroep bij de hand genomen moet tot op de werkvloer en soms nog langer. Toen we wisten met welke groep we te maken kregen, hebben we in een heel vroeg stadium besloten dat als deze jongeren toch bij de gemeente komen om een uitkering aan te vragen, we ze dan niet de standaard vierweekse zoekperiode zouden opleggen. Dat heeft bij deze groep natuurlijk geen enkele zin. Dat gaan ze niet redden.’

Zoektocht

En zo begon de zoektocht naar een succesvolle aanpak van arbeidstoeleiding. De Implementatiescan, een kennis- en actietool die is ontwikkeld door Ecorys, gaat daarbij helpen. Zowel de gemeente als VSO de Brug hebben bijgedragen aan de totstandkoming van dit instrument. Uit onderzoek zijn 40 succesfactoren gedestilleerd voor succesvolle arbeidstoeleiding voor leerlingen uit VSO, PRO en Entree. De 15 belangrijkste zijn verwerkt in de scan en vertaald in kernvragen. Door die

tijdens een sessie te doorlopen met 12 partners uit het netwerk, komt een gezamenlijke werkagenda tot stand. In Almelo is daarmee een begin gemaakt. *Zie kader over de Implementatiescan.*

Een van die bewezen succesfactoren is continuïteit in de begeleiding. Kuiper: ‘Dat is echt essentieel. Korte trajecten hebben voor onze leerlingen geen enkele zin, dan zitten ze in no time weer thuis. Nu is er in de Participatiewetgeving niet voorzien in begeleidingsbudget voor de langere termijn. Daar moeten we dus met elkaar een oplossing voor vinden. De vraag is of we gaan voor de korte termijn of dat we gaan investeren. Dan duurt het misschien 3 jaar, maar dan heb je wel een bestendige arbeidsplaats. Zie wat dat betekent voor de loopbaan van een jongere, maar ook voor de samenleving. Als we met elkaar onderschrijven dat die begeleiding ook op de langere termijn noodzakelijk is, dan kunnen we kijken hoe we dat gaan waarmaken. Het is heel fijn dat de succesfactoren nu bekend zijn en zijn verwerkt in de Implementatiescan. Daar hoeven we niet meer over te steggelen.’

Wettelijke taak

‘Met de Participatiewet hebben we allemaal een wettelijke taak gekregen’, vervolgt Kuiper. ‘Wij als onderwijs moeten arbeidsmarktgericht werken, maar dan moeten we wel kúnnen aansluiten op de arbeidsmarkt.’

Beyza bereidt een bestelling

Dominique serveert de lunch voor Marc Kuiper (links) en Herman Roord

Daar hebben we onze netwerkpartners voor nodig. Want anders kunnen wij wel gaan opleiden en trainen, maar dan stopt het als de school is afgelopen.' Roord: 'RMC heeft de opdracht deze groep leerlingen te monitoren. Voordat leerlingen de school verlaten heeft RMC ze al in beeld. Wie gaan uitstromen en wat is het uitstroomprofiel? Arbeid, zorg of vervolgonderwijs? Wie komen dus richting arbeidsmarkt? Dat hebben we nu goed in beeld. Nu komen we toe aan het ondersteuningsprofiel. Hoe ziet dat eruit? Wat heeft een jongere nodig op de werkvloer, wat doen we als het niet goed gaat, wat doen we als een leerling vanuit het PRO of VSO naar het vervolgonderwijs is gegaan en het gaat daar niet goed? Wie kan dat tijdig keren? Dan is de monitorfunctie van RMC belangrijk. Die kan de actoren weer bij elkaar aan tafel zetten en afstemmen hoe we verder gaan. Als de jongere weer op de rit is, trekken we ons terug. We blijven monitoren tot de leeftijd van 23. In andere gemeentes is ervoor gekozen dit te doen tot 27 jaar. Dat heeft zeker ook de voorkeur van het VSO. Leerlingen zijn vaak al 20 jaar oud als zij de

school verlaten. Dan wordt er dus nog maar 3 jaar vinger aan de pols gehouden.'

Door al vroeg voor te sorteren op de arbeidsmarkt, kan de arbeidstoeleiding nog succesvoller worden, denken Roord en Kuiper. 'RMC heeft nu weliswaar alle schoolverlaters in beeld', zegt Roord. 'Maar eigenlijk zouden we deze leerlingen al eerder moeten monitoren. Het liefst vanaf het moment dat ze op school komen. Dan kun je de arbeidstoeleiding volgen en nog succesvoller maken. Je zou bijvoorbeeld leerlingen kennis kunnen laten maken met de arbeidsmarkt via het Werkplein. En hen laten zien wat een jobcoach is en wat die te bieden heeft.'

Kuiper: 'Het mooiste zou zijn als wij kunnen gaan opleiden met baangarantie, dat we met werkgevers vooraf de afspraak maken dat jongeren na school bij hen gegarandeerd een baan hebben.'

Mooi voorbeeld

Een mooi voorbeeld van zorgvuldige arbeidstoeleiding is de samenwerking met Preston Palace, dat zichzelf het gastrijke all-in hotel en uitgaanscentrum in Twente noemt. Met 500 medewerkers is Preston Palace een van de grotere werkgevers in Almelo e.o. Vijf jaar geleden is De Brug al gaan praten over de toen aanstaande Participatiewet.

'Nu móet eindelijk wat wij al lang doen en ook willen; jongeren begeleiden naar de arbeidsmarkt'

‘Korte trajecten hebben voor onze leerlingen geen enkele zin, dan zitten ze in no time weer thuis.’

Kuiper: ‘Uitgaande van het quotum van 5 procent dat de Participatiewet noemt, zou dit bedrijf werk moeten bieden aan 25 doelgroepjongeren. Een praktijkbegeleider van De Brug is daar nu op de werkvloer werkzaam met en voor onze leerlingen. Leerlingen draaien mee in het

restaurant en in de keukens. We zijn begonnen met drie leerlingen die een jaar lang een groepsstage volgden. Na dat jaar waren ze toe aan een individuele stage van één dag in de week. Dat is daarna uitgebreid naar twee à drie dagen per week en nu zijn ze zo ver dat ze ook avond-diensten kunnen draaien.’

‘Binnenkort hebben we een gesprek over een arbeids-overeenkomst. In dit hele traject hebben we sinds een jaar ook een zorgpartij, De Twentse Zorgcentra, betrokken die een jobcoach op de werkvloer levert. Medewerkers van Preston Palace geven aan dat zij zonder deze coach de jongeren niet voldoende kunnen ondersteunen. Als

Implementatiescan

De Implementatiescan (voluit Implementatiescan participatie jongeren in een kwetsbare positie), ontwikkeld door Ecorys, wil de bestaande kennis over succesvolle arbeidstoeleiding ontsluiten voor toepassing in de regio: kennis omzetten in actie. Een regionale Werkagenda.

Henk Bakker is manager Sociale Innovatie bij Ecorys en als landelijk programmamanager verantwoordelijk voor de ontwikkeling van de scan. Ecorys werkte in opdracht van een landelijk samenwerkingsverband van Ingrado, VNG, LECSO, Divosa, UWV, SBB, MEE NL, MBO Raad en VOBC. ‘We weten al zo ongelooflijk veel over de arbeidstoeleiding van jongeren in een kwetsbare positie’, zegt Bakker. ‘We wilden daarom niet het zoveelste rapport met informatie over ‘wat werkt’ opstellen, maar hebben ons de vraag gesteld: hoe krijgen we de kennis nu daadwerkelijk toegepast? We hebben alle kennis verzameld, vastgesteld wat aantoonbaar of met een hoge mate van waarschijnlijkheid effectief is en die kennis toepasbaar gemaakt voor partners in de regio die de Participatiewet handen en voeten moeten geven. Als je de scan doorloopt in twee sessies met twaalf sleutel-personen, dan heb je de kern te pakken. 12 netwerkpartners, 15 vragen, 1 agenda, dat is de essentie van de door ons ontwikkelde en ook geteste Implementatiescan.

Bewustwording

In Almelo is de Implementatiescan in eerste instantie ingezet in een kleinere setting: VSO de Brug, Herman Roord namens de gemeente, een zorgpartij en de sociale werkvoorziening (Soweco). Roord: ‘Het mooie van de scan is dat het bewustwording en het goede gesprek op gang brengt. Bewustwording is de sleutel tot succes. Je moet eerst weten wat iedereen eigenlijk doet in de keten. Weet je dat van elkaar? Wat zijn de verwachtingen? Die blijken vaak verrassend uit elkaar te lopen. Hoe komt dat

dan? Hoe schatten de deelnemers bijvoorbeeld in dat de samenwerking verloopt? De een kan vinden dat het heel goed gaat terwijl de ander vindt dat het helemaal niet goed gaat. De scan maakt dat zichtbaar doordat iedereen de vragen eerst individueel beantwoordt. De antwoorden komen bij elkaar op een centraal scherm en vormen de basis om in gesprek te gaan. ‘De vinger op de zere plek’, was een uitspraak van een van de deelnemers. Aan het eind van de eerste sessie hebben we de punten voor de werkagenda vastgesteld, daar gaan we mee verder. Door de scan leren we dezelfde taal te spreken en dat is een voorwaarde voor goede samenwerking.’

Ecorys heeft in vijf regionale bijeenkomsten 150 scholen en gemeenten getraind in het werken met de scan. Zij kunnen in de eigen regio aan de slag met het opstellen van een werkagenda. Bakker: ‘De reacties uit de regio’s zijn heel positief. Het is een boost voor de samenwerking.’

De Implementatiescan is volgens Roord een middel voor RMC om zich beter te positioneren. ‘RMC kan met de Implementatiescan de partijen bij elkaar halen. Daar ligt een mooie rol. Ze kunnen de regie pakken voor het hele speelveld. RMC heeft het platform en het netwerk.’ Kuiper vult aan: ‘RMC kan proactief naar de scholen toe gaan en op de ontwikkelingen vooruit lopen. De Implementatiescan is daar een mooi middel voor

Meer informatie:

Ingrado is een van de landelijke partijen die betrokken was bij de ontwikkeling van de scan. Leden van Ingrado kunnen met vragen over de scan terecht bij Ellen de Wit e.dewit@ingrado.nl Op de werkconferentie van Ingrado op 20 april geeft Henk Bakker een workshop over de Implementatiescan. www.implementatiescan.nl

Trots op mijn school

Frank en Luuk zijn beiden 16 jaar oud. Frank heeft de keuze voor de horeca al gemaakt, Luuk is zich nog aan het oriënteren. Misschien kiest hij toch nog voor Groen. Luuk: 'Ik ben nog maar kort op deze school en mag nu steeds 10 weken meelopen bij alle opleidingen. Dan ga ik kiezen. Ja, groen lijkt me ook heel leuk. Lekker veel buiten zijn en dieren verzorgen. Maar nu heb ik het prima naar m'n zin bij horeca. Frank: 'We werken met z'n zevenen in de keuken. We bespreken eerst wie wat gaat doen. Luuk en ik deden vandaag de kassa en ook het uitserveren. Alle artikelen staan in de kassa, in een hokje. Die kun je aanklikken en dan komen ze op het bonnetje.'

Frank loopt stage bij het ziekenhuis in Almelo. Hij werkt in de keuken en brengt soms ook patiënten in een rolstoel van A naar B. Het gaat goed. Hij hoopt daar over een paar jaar een arbeidscontract te krijgen. Luuk is heel blij dat hij van school is veranderd. 'Ik ben hartstikke trots op m'n nieuwe school.'

deze leerlingen straks uitstromen, kunnen ze altijd bij hem terecht. Inmiddels hebben ook vier oud-leerlingen een arbeidsovereenkomst gekregen. Dankzij de professionele jobcoach is dat nu mogelijk. Hij kan zien of een leerling het aankan, ingrijpen als dat niet het geval is en bijsturen bij gedragsproblemen.' Jongeren die nog niet in staat zijn zelfstandig te werken, kunnen onder hoede van deze coach groeien naar meer zelfstandigheid en uiteindelijk naar een arbeidsovereenkomst. Een soortgelijke vorm van samenwerking is nu ook gestart met Albert Heijn.'

Samenwerking

En dan blijkt de kracht van samenwerking, want wie betaalt de jobcoach? Kuiper: 'We zien dat het werkt, dus dit is de aanpak die we met elkaar moeten willen. Dan moet daar geld voor zijn. Sterker: partijen zitten momenteel om tafel om op basis van dit project een blauwdruk voor de hele regio te ontwikkelen. Als je er met elkaar tijd, energie en geld in steekt, dan praat je op een heel ander niveau. Op basis van casuïstiek en niet op basis van een plan of financiële haalbaarheid.'

Roord: 'De gemeente is natuurlijk al lang blij dat deze leerlingen niet over de schutting worden gegooid en bij Werkplein aankloppen voor een uitkering. Cofinanciering moet wat de gemeente betreft het uitgangspunt zijn. Alle partijen dragen bij. Dat financiële commitment is

de basis van samenwerking. Er zijn nog veel hobbels te nemen, maar langzaam maar zeker krijgen we de neuzen dezelfde kant op.

Kuiper constateert nog wel koudwatervrees bij werkgevers, maar vindt dat ook niet raar. 'We doen ons best hen zoveel als mogelijk te ontzorgen. Zo leveren we onze leerlingen af op mbo-niveau 1 en 2 wat betreft de praktische vaardigheden zodat een werkgever weet wat hij praktisch gezien van hen kan verwachten. Ook halen ze op school al een veiligheidscertificaat. Dat werkt drempelverlagend. Daarnaast zetten we dan de begeleiding in, dat is het deel dat nieuw is voor een werkgever.'

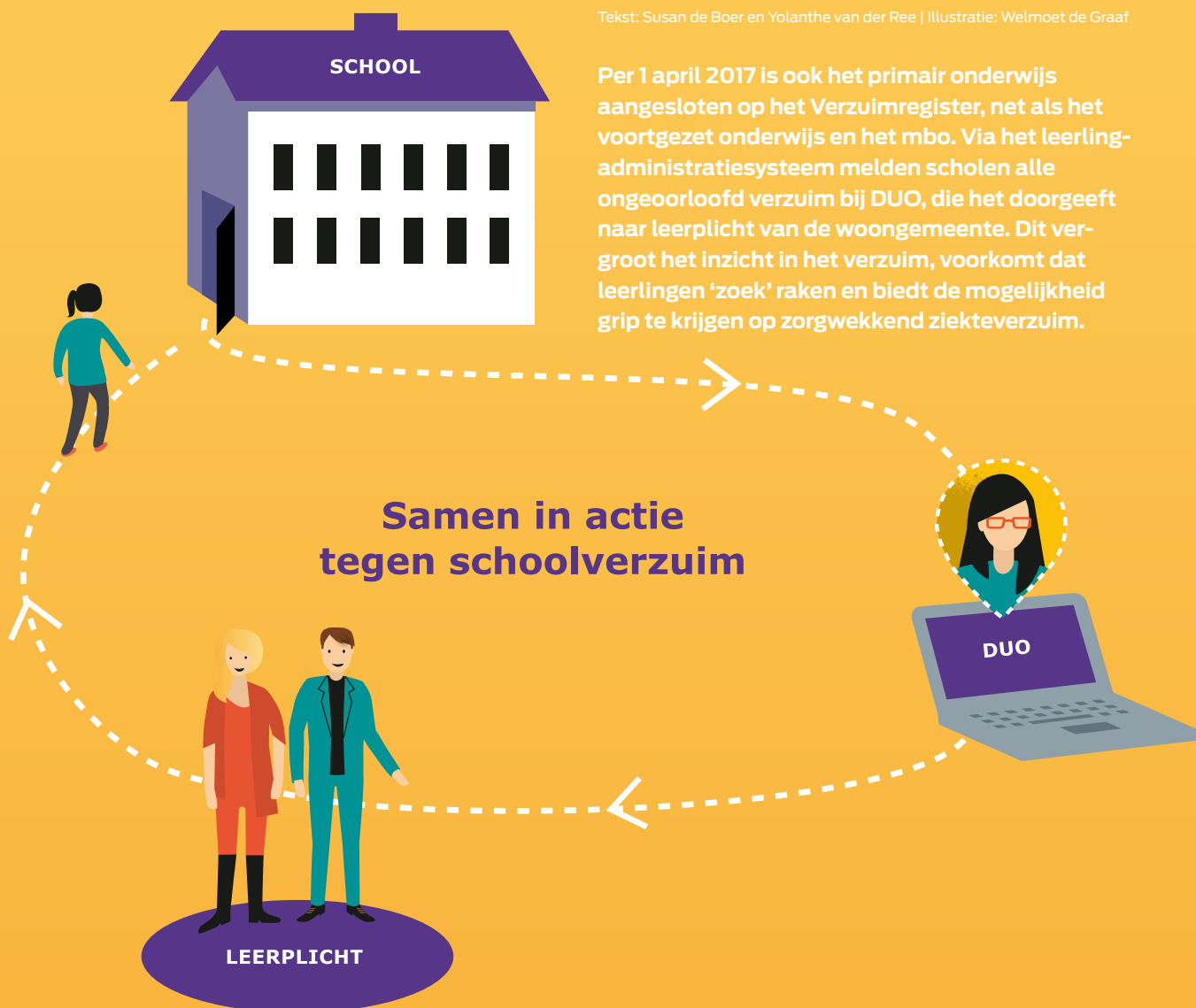
Elk bedrijf een Harrie

'Er zijn altijd mensen op de werkvloer die het geweldig vinden om met deze jongeren te werken', vervolgt Kuiper. Dat zijn de mensen die door CNV Jongeren de Harries zijn genoemd. HARRIE staat voor Hulpvaardig, Alert, Realistisch, Rustig, Instruerend en Eerlijk. Harrie is een medewerker die het geweldig vindt om deze groep jongeren te begeleiden. Eigenlijk is Harrie of Harriet een interne jobcoach. En elk bedrijf heeft wel een Harrie rondlopen. Bij een AH-vestiging waar we een opleiding op de werkvloer hebben, werkt de ultieme Harrie. Hij is chef van de AGF-afdeling en heet nog Harry ook! Hij zegt dat zijn werk vele malen leuker is geworden sinds hij met onze leerlingen werkt. Hij krijgt leerlingen mee die wij in ons klassikale onderwijs niet kunnen motiveren. Die leerlingen ontwikkelen zich waanzinnig, vooral ook sociaal-emotioneel.'

Verzuimregister nu ook voor het primair onderwijs

Tekst: Susan de Boer en Yolande van der Ree | Illustratie: Welmoet de Graaf

Per 1 april 2017 is ook het primair onderwijs aangesloten op het Verzuimregister, net als het voortgezet onderwijs en het mbo. Via het leerling-administratiesysteem melden scholen alle ongeoorloofd verzuim bij DUO, die het doorgeeft naar leerplicht van de woongemeente. Dit vergroot het inzicht in het verzuim, voorkomt dat leerlingen 'zoek' raken en biedt de mogelijkheid grip te krijgen op zorgwekkend ziekteverzuim.

Tot nu toe waren scholen voor primair onderwijs – en vooral scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs die tot het primair onderwijs gerekend worden – bij het melden van verzuim veel tijd kwijt met uitzoeken van de woongemeente van een leerling. Nu ook deze scholen zijn aangesloten bij het Verzuimregister van DUO, is dat verleden tijd. De afdeling leerplicht van de woongemeente ontvangt automatisch via DUO de melding van ongeoorloofd verzuim en kan vervolgens direct contact opnemen met de school van de leerling. Zo kan het Verzuimregister een belangrijk instrument zijn bij het terugdringen van schoolverzuim en het voorkomen van thuiszitten.

Veelvuldig ziekteverzuim

Op basisscholen is er aandacht voor veelvuldig ziekteverzuim, want een kind dat vaak afwezig is wegens ziekte, mist veel. Leerplicht heeft eerder een adviserende dan een handhavende rol want scholen willen kwesties rond verzuim het liefst zelf oplossen. Soms kan het echter wel helpen als leerplicht zich ermee bemoeit. Zo kreeg Rieke Ceron, consulente van het Bureau Leerplicht Zeeuws-Vlaanderen, een seintje van een basisschool-directeur. 'Hij maakte zich zorgen over een meisje dat vaak ziek thuis bleef. Ik kende het gezin vanwege een oudere broer in het voortgezet onderwijs', vertelt Ceron.

‘Leerplicht heeft eerder een adviserende dan een handhavende rol’

‘Samen met de leerkracht, de intern begeleider, de ambulante begeleider en de directeur van de school hebben we duidelijke afspraken kunnen maken met de ouders. Ook de GGD was erbij betrokken, er was immers sprake van ziekte. Daarnaast hebben we gezorgd dat er aandacht kwam voor de ouders en de problemen in het gezin. Dit meisje zit nog steeds op school en heeft uitzicht op regulier vervolgonderwijs. Tijdig in beeld krijgen en goede samenwerking zijn hierbij erg belangrijk geweest.’

Verlof

Soms is ziekteverzuim niet geoorloofd, en dan is een goede samenwerking met leerplicht helemaal nuttig. Ed Booms, directeur van basisschool de Veldraker in Nieuwegein, vertelt: ‘Op de vrijdag voor een vakantie komt leerplicht langs om leerlingen te tellen. Degenen die afwezig zijn, ook de leerlingen die ziek gemeld, kunnen rekenen op een bezoek aan huis. Is er niemand thuis dan gaat er een brief in de bus met het verzoek de eerstvolgende dag contact op te nemen met de gemeente. Soms doen ouders een beroep op de relatie, zo van: ‘ach, we kennen elkaar al zo lang en wat maakt dat ene dagje nu uit’, maar ik vind dat ouders ervan doordrongen moeten raken dat het belangrijk is dat een kind naar school gaat. Op school bouwen kinderen sociale relaties op. Veel afwezigheid werkt verstorend. Bovendien heeft verzuim een negatief effect op de schoolresultaten.’ Dat is Arthur Packbier, directeur basisschool het Lahrhof in Sittard, met hem eens. Tegelijk vindt hij het belangrijk om de relatie met de ouders goed te houden. ‘Toestemming geven voor verlof is altijd een afweging. Als ouders verlof

aanvragen om hun kind onder schooltijd mee te nemen naar hun land van herkomst, onderzoek ik eerst hoe noodzakelijk dat is. Als ouders moeten gaan, bijvoorbeeld bij een sterfgeval, vraag ik of er voor de kinderen iets georganiseerd kan worden. Als blijkt dat de kinderen alleen zouden moeten blijven tijdens de afwezigheid van de ouders, kies ik toch voor verlof.’ Ook als ouders die zich in een moeilijke situatie bevinden, verlof aanvragen omdat ze een dagje Efteling cadeau gekregen hebben, krijgen ze van Packbier toestemming. ‘Dat heeft zoveel meerwaarde voor het kind dat ik daar echt niet tegen kan zijn.’ Van de verplichte, landelijke verzuimregistratie verwacht hij wel een preventieve werking. ‘Als ouders weten dat de gemeente in één oogopslag kan zien dat hun kind verzuimt, zullen ze het niet meer te pas en te onpas thuis houden.’

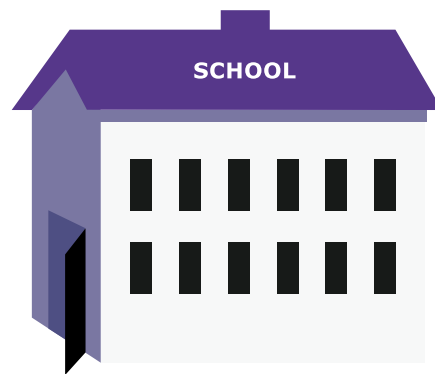
Van de radar

Een voordeel van automatische registratie kan zijn, dat kinderen die vaak verhuizen niet zomaar van de radar verdwijnen. Gezinnen die problemen hebben gekregen met jeugdzorg, willen soms opnieuw beginnen in een andere gemeente. Vooral krimpregio's krijgen met deze ‘vluchtgezinnen’ te maken. ‘In veel dorpen in onze regio staan goedkope huurwoningen leeg. Geregeld trekt daar een gezin in uit een heel ander deel van het land’, vertelt Ria Ton, directeur school voor speciaal basisonderwijs De Boei in Assen. ‘Kwetsbare kinderen uit deze gezinnen lijden onder de vele verhuizingen. Zo hebben we nu een verhuisleerling met veel verzuim en een leerachterstand. In zo'n geval is het zaak de losse puzzelstukjes te verzamelen en dan met onder meer het schoolmaatschappelijk werk en leerplicht te bekijken wat de juiste aanpak is.’ Ton verwacht dat er eerder bellen gaan rinkelen door de centrale registratie bij DUO. ‘Gelopen trajecten worden eerder zichtbaar in de nieuwe gemeente van de leerling. De nieuwe school zal dan ook sneller reageren op verzuim.’

Minder thuiszitters

Kinderen die verzuimen, kunnen thuiszitters worden. Sinds oktober 2015 vraagt de Inspectie iedere twee maanden bij de samenwerkingsverbanden een overzicht op van de thuiszitters en de dreigende thuiszitters. Door deze verplichting is de samenwerking met leerplicht versterkt. ‘Bij ons is toen de discussie met leerplicht op gang gekomen’, vertelt Jack Biskop, directeur Samenwerkingsverband passend onderwijs Roosendaal, Moerdijk en omgeving. ‘RBL West-Brabant levert ons de overzichten en we maakten de afspraak dat er geen vrijstelling 5a meer wordt afgegeven zonder dat ik heb gekeken welke mogelijkheden er nog zijn. Sinds die afspraak heb ik geen aanvraag meer voorbij zien komen. Half december 2016 waren er inderdaad geen thuiszitters bijgekomen.’ Biskop verwacht dat het Verzuimregister van DUO het

nog eenvoudiger zal maken voor scholen om verzuimende kinderen in beeld te houden. 'Ze hoeven straks alleen aan te vinken, de lijst te versturen naar DUO en van daar gaat het automatisch naar leerplicht. Hoe eerder we erbij zijn, hoe beter. De samenwerking met leerplicht zal dus belangrijk blijven.'

Leerplicht op locatie

Het mbo en het voortgezet onderwijs zijn al langer aangesloten op het Verzuimregister. 'Het voordeel van aansluiting op het Verzuimregister is vooral de tijdswinst. Doordat de leerlingenadministratie gekoppeld is aan het register, hoef je minder gegevens over te typen uit je eigen registratiesysteem, zegt Carla Kathmann, directeur trajectbureau van het Albeda College in Rotterdam. 'Als ROC hebben wij een regionale functie. De helft van de leerlingen komt uit Rotterdam, maar de andere helft uit de omliggende gemeenten, ook van buiten de RMC-regio. Die gemeenten hadden allemaal hun eigen formulieren en procedures. Nu leveren we verzuim aan bij één loket, en DUO zorgt dat de melding bij de juiste gemeente terecht-

's-Hertogenbosch, nam onlangs deel aan een 'arrondissementsoverleg' met de gemeente, jeugdzorg, de justitiële inrichting, Ingrado en het Openbaar Ministerie. 'We krijgen zo een beeld van elkaars aanpak en kunnen beter oplossingen bedenken. Je ziet andere mogelijkheden. Het gaat bij leerplichtambtenaren niet om protocollen en strafrecht, maar om de vraag wat er gedaan kan worden. Ze hebben een coördinerende rol.' De bedoeling is om in 's-Hertogenbosch een integrale aanpak van schoolverzuim te ontwikkelen, waarbij jeugdzorg, het gezin, leerplicht en scholen samenwerken. Deze samenwerking krijgt bijvoorbeeld gestalte in de zogenoemde overstapbegeleiding die het Piersoncollege dit jaar voor het eerst organiseert met financiële ondersteuning van het samenwerkingsverband. 'De overstap van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs is voor sommige kinderen te groot. Het kind verdrinkt in de school, gaat ertegen opzien, krijgt er buikpijn van. Ouders zijn soms onmachtig en houden hun kind thuis. Dan is er een aantal maatregelen nodig: laagdrempelige opvoedingsondersteuning, dat doen we samen met iemand van jeugdzorg in de vorm van ondersteuning voor het kind op school, ondersteuning voor het kind zelf, dat doet de school, en we zorgen dat een leerling de kritische grens voor verzuim niet passeert en overleggen daarover in een vroeg stadium met de leerplichtambtenaar. Als school hebben wij een goede ingang, want ouders willen allemaal dat hun kind succesvol is op school. In de overstapbegeleiding stellen we met de kinderen die extra ondersteuning nodig hebben, samen doelen op, zoals vrienden maken, iedere dag naar school, toetsen goed maken. Kinderen bepalen zelf de succescriteria. Na zes weken kijken we of er nog een begeleidingsbehoefte is. Het gaat om het normaal laten functioneren van pubers, thuis en op school. Door er zo naar te kijken, komen we ook binnen bij ouders die moeilijk te bereiken zijn.'

'Toestemming geven voor verlof is altijd een afweging'

komt. En we hebben als grote school maandelijks een overzicht van het aantal meldingen ongeoorloofd verzuim.' Verzuimende leerlingen zijn eerder in beeld, maar het oplossen ervan of nog beter: verzuim voorkomen, blijft mensenwerk. Albeda werkt daarin goed samen met de leerplichtambtenaren/RMC. 'Op verschillende vestigingen van het Albeda is er een leerplichtambtenaar op locatie, daar kan ze bijvoorbeeld ook ouders en leerlingen uitnodigen voor een gesprek. De lijnen tussen onderwijs-teams en leerplicht zijn kort. Ouders, school en leerplicht vormen zo een partnerschap om de leerling te helpen met de schoolloopbaan. We hebben goede regionale werkspraken, we kunnen bijvoorbeeld vragen of iemand van de 'buitendienst' van de gemeente Rotterdam langsgaat bij de ouders of een familielid van een leerling.' Een aandachtspunt in het mbo is het al dan niet ongeoorloofde verzuim van jonge ouders, meestal moeders. 'Als hun kindje ziek is, blijven ze thuis. Hoe gaan we daarmee om? We zouden er met elkaar eens over moeten nadenken welke afspraken we daarover kunnen maken.'

Overstapbegeleiding

Ook in het voortgezet onderwijs gaat het om samenwerking met meerdere partners. Willeke Rijkers, afdelingsleider van leerjaar 1 van het Piersoncollege in

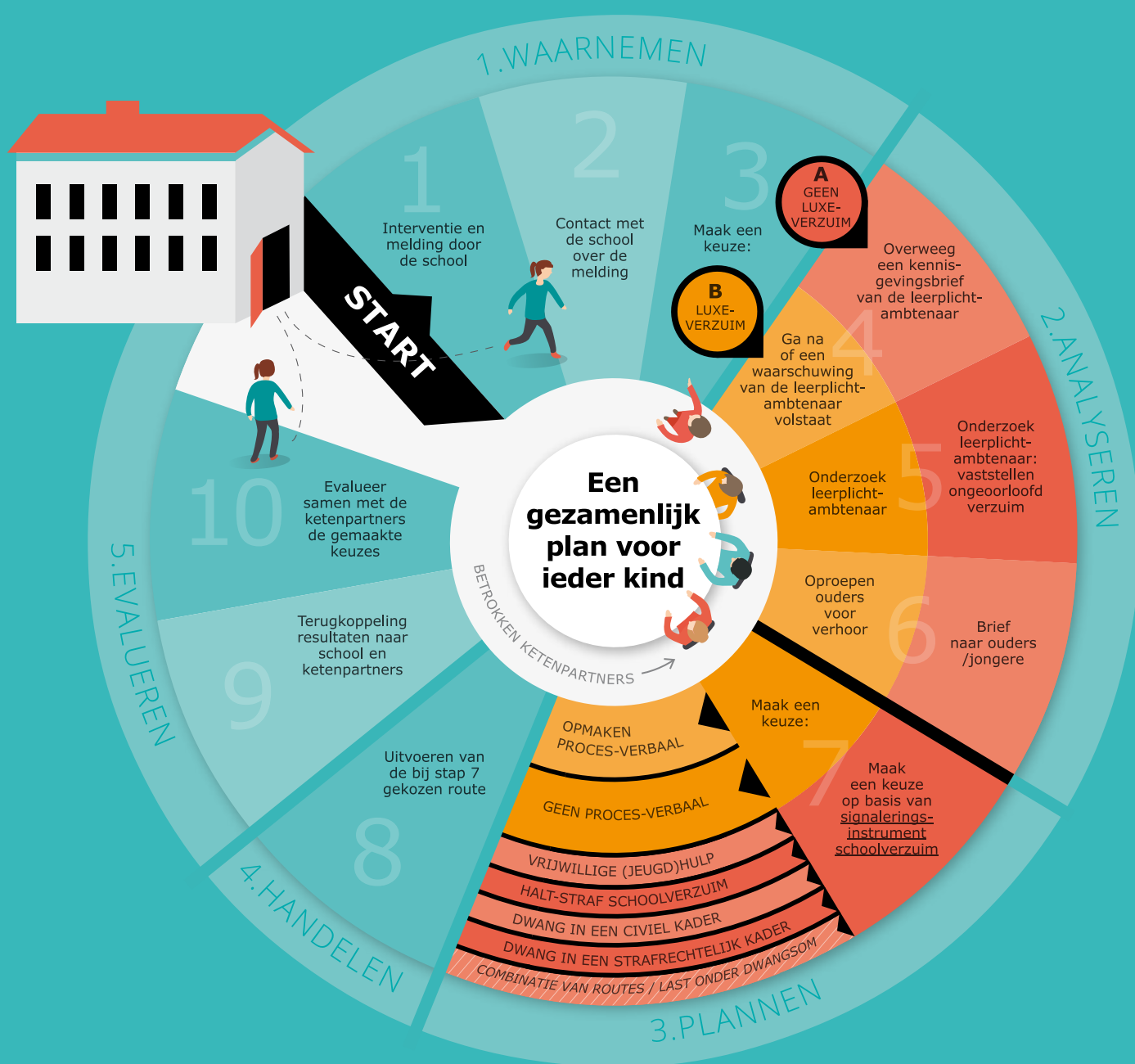
Meer informatie:

Ingrado heeft over de aansluiting van het primair onderwijs op het Verzuimregister een poster en een PDF met interviews laten maken. De poster is verspreid onder alle po- en (v)so-scholen. De PDF, met onder anderen een aantal mensen uit dit artikel, is te downloaden van www.ingrado.nl/actueel

Aan de slag met de MAS

Tekst: Susan de Boer | Illustratie: Welmoet de Graaf

Zorg gaat vóór handhaving en ieder kind heeft recht op passend onderwijs. Vanuit die visie is de Methodische Aanpak Schoolverzuim ontwikkeld. Deze handleiding geeft, in de vorm van een stappenplan, aan hoe te handelen bij meldingen van schoolverzuim. De MAS is verschenen op 16 maart, de Dag van de Leerplicht.

De Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS) is ontwikkeld na evaluatie van de Strafrechtelijke Aanpak Schoolverzuim (SAS). Die evaluatie gaf aan dat er een brede aanpak schoolverzuim moest komen. 'Er was behoefte aan een heldere en gezamenlijke visie', zegt Eveline Wolleswinkel-van de Kieft, senior secretaris bij het Openbaar Ministerie (OM) en voorzitter van de landelijke werkgroep die verantwoordelijk was voor de actualisering van SAS. Deze werkgroep bestaat naast het OM uit de organisaties Ingrado, Stichting Halt en de Raad voor de Kinderbescherming. 'Bij het Openbaar Ministerie was de afdoening van leerplichtzaken bijvoorbeeld niet eenduidig. Vooral als er sprake was van complexe zorgproblematiek bij signaalverzuim, leidde een opgemaakt proces-verbaal niet op elk parket tot vervolging. Wij vonden het als werkgroep van belang een gemeenschappelijke visie op schoolverzuim te ontwikkelen, een visie die door afzonderlijke organisaties intern werd gedragen.' De visie bevat vier punten:

- 1. Het doel van de gezamenlijke aanpak is terug- of toeleiding naar een passend onderwijsprogramma.**
- 2. Vroegtijdige inzet van (jeugd)hulp bij verzuim staat voorop.**
- 3. Ketensamenwerking draagt bij aan een effectieve aanpak van schoolverzuim.**
- 4. De aanpak is licht waar het kan en zwaar(der) waar het nodig is.**

Wolleswinkel-van de Kieft vindt dat de MAS duidelijk meerwaarde heeft voor het jeugdstrafrecht. 'Leerplicht is een vreemde eend in de bijt van het strafrecht. Schoolverzuim valt in een andere categorie dan diefstal of geweld. Als er problemen zijn op school of thuis, kunnen wij dat met straf niet oplossen. Bovendien is de leerling zelf de dupe als hij of zij verzuimt, dus als je kijkt naar passende maatregelen, of zoals wij dat noemen 'betekenisvolle interventies', dan is strafrecht lang niet altijd wenselijk.' Er zijn ook jongeren bij wie geen problemen spelen, maar die gewoon lak hebben aan school. 'Dat is een categorie die wel een strafrechtelijke afhandeling verdient', zegt Wolleswinkel-van de Kieft. 'Voor hen is in eerste instantie verwijzing naar Halt een goede optie. Bij voortdurend verzuim, of niet willen meewerken aan begeleiding in vrijwillig kader, kan een proces-verbaal wel een goed middel zijn om jongeren zelf aan te spreken en zo nodig verplichte begeleiding op te leggen. Dat geldt zeker voor jongeren van 16, 17 jaar.'

Methodisch handelen in de praktijk

Veel leerplichtambtenaren werken al op een manier die aansluit bij de aanpak van methodisch handelen. In het onderzoek *Professionalisering van leerplichtambtenaren en RMC-consulenten*, dat Ingrado heeft laten uitvoeren geeft 57 procent van de respondenten aan dat zij goede voorbeelden kennen van methodisch handelen. Ingrado gaat deze voorbeelden in kaart brengen en beschikbaar stellen aan de leden. Een uitgebreid artikel over het onderzoek *Professionalisering van leerplichtambtenaren en RMC-consulenten* is te vinden op pagina 24.

Ketensamenwerking

Ketensamenwerking is een belangrijk sleutelwoord bij het toepassen van de MAS. Een van de ketenpartners is Halt. Claudia van Diessen, beleidsadviseur van Halt in Utrecht, benadrukt het belang van methodisch werken en maatwerk voor jongeren die van school verzuimen. 'Schoolverzuim kan een signaal zijn van achterliggende problematiek. Een goede schoolgang is een belangrijke beschermende factor voor de ontwikkeling van een kind. Als daarin iets hapert, is het van belang dit vroegtijdig op te pakken en weer bij te sturen. Met de MAS wordt de verbinding met de vrijwillige hulpverlening duidelijk gelegd.' De MAS beschrijft vier routes: vrijwillige jeugdhulp, Halt-straf, dwang in civielrechtelijk en dwang in strafrechtelijk kader. Soms is een combinatie van deze routes wenselijk. Van Diessen: 'De Halt-straf kan ook naast de lopende hulpverlening worden ingezet als stok achter de deur.'

Halt heeft ook een signalerende rol. Mocht blijken dat een jongere meer zorg nodig heeft, dan verwijst Halt door, eventueel met een warme overdracht. Ook wanneer er al hulpverlening betrokken is bij de schoolverzuimer, zoekt Halt naar goede afstemming. 'Daarbij is de informatie van de leerplichtambtenaar over het voortraject, of over de hulpverlening, onmisbaar', zegt Van Diessen. Voor Halt is een tijdige en preventieve aanpak van schoolverzuim belangrijk. Van Diessen stelt vast dat Halt soms pas laat in beeld komt, wanneer er al langere tijd sprake is van verzuim. 'Tijdig interveniëren kan veel ellende voorkomen. Scholen moeten daarom ook op tijd aan de bel trekken. Signaalverzuim moet je echt serieus nemen. Wanneer scholen tijdig met leerplicht in contact komen, kan Halt een passende actie bieden.'

‘Het sterke van de MAS is dat je op het juiste moment weet welke afwegingen je maakt’

In ontwikkeling

De MAS is niet in beton gegoten. Dat benadrukt Ronald Strous, senior leerplichtambtenaar Regionaal Bureau Leerplicht Holland Rijnland en lid van de klankbordgroep die betrokken was bij de ontwikkeling van de MAS. ‘Er blijven discussies en nieuwe ontwikkelingen. Neem bijvoorbeeld zieke leerlingen. Hoe ga je ermee om als een leerling veelvuldig ziek is, wat is de rol van de GGD, waar lopen we tegenaan? Sommige situaties zijn gewoon erg complex.’ Strous ziet de MAS als een instrument om afwegingen te maken en een manier om eenduidigheid te creëren. ‘We lopen langs dezelfde beslispunten, dat leidt landelijk tot meer eenduidigheid.’

Signaleringsinstrument

De MAS bevat een signaleringsinstrument, waarbij een leerplichtambtenaar aan de hand van een aantal indicatoren kan bepalen welke route bij het behandelen van het verzuim het meest succesvol is. Het signaleringsinstrument is een hulpmiddel en niet bedoeld als vragenlijst of om in een gesprek indicatoren te kunnen ‘afvinken’. Het instrument schrijft ook niet voor wat de leerplichtambtenaar precies moet doen. Via de website van Ingrado is het instrument als excelbestand te downloaden. In dit bestand beantwoordt de leerplichtambtenaar een rij vragen. Naast vragen over het verzuim zelf, kan er ‘gescoord’ worden op vragen die betrekking hebben op tien thema’s: het gezin (‘Is er sprake van ernstige psychische klachten bij andere gezinsleden, gebrek aan ouderlijke steun, weglopen van huis, enzovoort’); de school (zoals past het opleidingsniveau, hoe is het pestbeleid); de gezondheid van het kind; relaties; risicovol gedrag; signalen van geweld; sociale vaardigheden en attitude van het kind; tijdsbesteding; bereidheid om hulp te aanvaarden en motivatie. Nadat de gegevens zijn ingevuld, is op een tweede blad zichtbaar hoe er per route - vrijwillige jeugdhulp, Halt-straft, dwang in civielrechtelijk of dwang in strafrechtelijk kader - is gescoord en welke contra-indicatoren er zijn voor deze route. Het is aan de leerplichtambtenaar om een afweging te maken en een aanpak te kiezen. Het signaleringsinstrument is ontwikkeld door Maartje Timmermans en Jos Lubberman, onderzoekers bij Regioplan, en Selma Hulst, beleidsmedewerker van Ingrado.

Ook voorkom je dat jongeren onnodig in het strafrecht terechtkomen. Als er preventieve maatregelen mogelijk zijn, kun je daarmee aan de slag. Het is een instrument om verzuim te helpen oplossen, samen met de ketenpartners. Maar het is geen bindend protocol. Soms is het beter van de route af te wijken en je gezond verstand te gebruiken. De MAS heeft een mooi motto: Pas toe of leg uit waarom je het niet toepast. Het sterke van de MAS is dat je op het juiste moment weet welke afwegingen je maakt.’

Afstemming en communicatie

Ook de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) ziet veel voordelen van de MAS. Jan Koster, beleidsadviseur bij de afdeling Sociaal Domein: ‘Ook de VNG vindt dat ieder kind recht heeft op ontplooiing en ontwikkeling. Gemeenten hebben een morele plicht om schoolgang te bevorderen. Daarnaast is er ook een zakelijke reden: een kind dat verzuimt, kan afglijden. Er is een risico dat het geen diploma haalt en werkloos wordt en in de bijstand belandt, of in de criminaliteit.’ Koster ziet als belangrijk speerpunt bij verder terugdringen van schoolverzuim de samenwerking met ketenpartners. ‘Daar zullen we fors op inzetten. Waar mogelijk leggen we verbindingen.’ Het tweede belangrijke punt is vroeg inzetten van jeugdhulp. ‘Tijdige signalering is belangrijk. Dat betekent dat de leerplichtambtenaar daarvoor handvatten heeft en in staat is om die signalen te herkennen.’ De VNG gaat ervoor zorgen dat de MAS onder de eigen leden meer bekendheid krijgt door er aandacht aan te schenken in hun publicatiekanalen, zoals op de website en in nieuwsbrieven. ‘Als VNG proberen we goede vormen van samenwerking te vinden en actief te verspreiden. Dat geldt ook voor afdelingen van gemeenten onderling of tussen verschillende gemeenten. Er gaat soms iets mis in de communicatie, bijvoorbeeld als leerplicht met veel moeite een passende onderwijsplek heeft gevonden voor een kind, en de afdeling leerlingvervoer hoort dat dan in een heel laat stadium. Het is natuurlijk beter als je dat eerder kunt afstemmen.’

Meer informatie:

De MAS zal gemonitord worden, onder meer via een interactief community-platform. Hou de nieuwsbrief en de website in de gaten voor meer informatie over het platform. Zie www.ingrado.nl

@politici...

Illustratie: Welmoet de Graaf

In de aanloop naar de verkiezingen vroeg Ingrado de leden om recht uit het hart een @tje te posten aan de dames en heren politici. Lees de hartenkreten uit de praktijk van leerplicht, RMC en het beschermen van het recht op onderwijs. Oproepen waar politici na de verkiezingen mee aan de slag kunnen in beleid.

@politici...in het kader van passend onderwijs, graag meer creatieve/out of the box mogelijkheden zoals onderwijs op een andere locatie, voor hele speciale kinderen/jongeren. Het bestaande klassikale onderwijssysteem is zeker niet altijd passend!

Jackelien Bolhuis, Hoorn @politici... de eerste regel van de Leerplichtwet 1969 is 'Wij Juliana'. Wordt het niet eens tijd om een mooie nieuwe wet te maken die recht doet aan de kinderen van nu? *Dennis van der Lugt, Den Haag @politici...* graag aandacht voor passend onderwijs in het mbo. Ik denk dat er meer regelgeving nodig is om dit goed van de grond te laten komen. *Janneke Hoekstra, IJmuiden*

@politici...help leerplicht-professionals om onderwijsuitval te voorkomen! Hoe? Regelruimte en budgetten voor professionals in onderwijs, jeugdzorg en leerplicht/RMC. Kom op voor onderwijs voor ALLE kinderen en jongeren. *Reimke Hitimana-Willems, Dordrecht @politici...* aanvulling en aanpassing van wetgeving is een belangrijk middel om de kwetsbare zorgjongeren die 18 jaar worden voor te bereiden op hun overgang naar volwassenheid op de levensgebieden wonen, onderwijs/werken/dagbesteding en financiën. *Ymie de Jong, Alkmaar @politici...* er is geen enkele controle op thuisonderwijs. Doe er wat aan. Afschaffen 5b! *Dorien Weijers, Doetinchem @politici...* maak je sterk voor kwetsbare jongeren. Heb aandacht voor empowerment, mediawijsheid en maak een maatwerkdiploma mogelijk voor mbo-

leerlingen. *Jaap Inberg, Sudwest Fryslan @politici...* leerrecht is ook leren 'werken'. *Marcel Stoel, RBL West-Brabant @politici...* denk even na, passend onderwijs is prachtig, maar er zit echt een grens aan de zorg die een reguliere school kan bieden. *Petra de Kruif, Wijk bij Duurstede @politici...* welke kleur de coalitie ook heeft, we hopen dat u de mogelijkheden blijft vergroten waarmee wij de schoolverlaters kunnen helpen. Zonder mogelijkheden geen successen! *Paulien Hilhorst, Amsterdam @politici...* ik hoop van harte dat er niet langer kinderen thuiszitten vanwege de (lange) wachtlijsten in de hulpverlening. *Sylvia Deniz-Reuvers, Tiel @politici...* wanneer zal passend onderwijs werkelijk in werking gaan? *Vera Delgado Silva, Rotterdam @politici...* laten we alsjeblieft ophouden met excellente scholen en cijfers waar scholen op afgerekend worden. Het mag niet zo zijn dat een school geen bekostiging krijgt vanwege een zorgleerling die veel inzet en betrokkenheid van vele professionals nodig heeft. *Esther Winkelman, Maassluis @politici...* laat het recht op onderwijs zegevieren en creëer een onderwijsomgeving die aansluit op de flexibiliteit van de 21e eeuw. *Elsina Zwittink, Leeuwarden @politici...* een goede uitvoering van de leerplichttaak door gemeenten is het fundament onder het jeugd- en onderwijsbeleid in gemeenten. Verplicht gemeentes de leerplichttaak goed uit te voeren. De formatie daarvoor volledig in te vullen, conform de

richtlijn van Ingrado/VNG. *Joop van de Hoef, Veenendaal @politici...* maak nu echt werk van de kansenongelijkheid in het onderwijs! *Farid Abarki, Amsterdam @politici...* we hebben nu veel thuiszitters met psychische problemen die 4 maanden moeten wachten op de inzet van hulpverlening. Weg met de lange wachtlijsten hulpverlening voor leerplichtige jongeren! *Rob Rohaan, Hof van Twente @politici...* zorg voor passend onderwijs voor jonge statushouders. Ze zijn onze toekomstige werknemers. *Liesbeth van der Lee, Breda @politici...* investeer in alle leerplichtigen en geef scholen ruimte: als we het echt willen kunnen we heel veel realiseren! *Thérèse Keulen, Zeist @politici...* zorg dat OM en de psycho-sociale hulpverlening voldoende mogelijkheden krijgen om in korte tijd te anticiperen op probleemsituaties. *Mark Theunissen, RBL Midden-Gelre @politici...* besteed meer aandacht aan thuiszitters die op wachtlijsten staan voor het (voortgezet) speciaal onderwijs! *Maartje Janssens, Rotterdam @politici...* de leerplichtambtenaar is ook leerplichtig ambtenaar. Jaarlijks bijscholing. Als de rechtbank meer vaart maakt met onze pv's wordt ons werk effectiever door lik op stuk. *Deth van Wanrooy, RBL Brabant Noordoost @politici...* vergeet de jongeren op praktijkschool en VSO die moeilijk doorstromen naar de arbeidsmarkt niet. Ieder jaar langer op school vergroot hun kansen in de maatschappij! *Frans de Lorme van Rossum, RBL Holland-Rijnland*

10 vragen aan...

Margrite Kalverboer,

Kinderombudsman

A portrait of Margrite Kalverboer, a woman with shoulder-length brown hair and blue eyes, wearing a black leather jacket over a red top. She is looking directly at the camera with a slight smile. The background is a bright, out-of-focus interior space.

‘Kinderen en jongeren vinden echte aandacht, tijd en interesse belangrijk. “Kijk naar mij zoals ik ben, en niet alleen naar mijn stempeltje” ’

1. Hoe is het om, naast uw inzet voor kinderrechten als bijzonder hoogleraar, als Kinderombudsman aan het werk te zijn?

'De afgelopen jaren heb ik voornamelijk onderzoek gedaan naar kwetsbare kinderen, hun ontwikkeling en de specifieke situatie waarin ze opgroeien. Als ombudsman kan ik de opgedane kennis en ervaring adresseren en onderwerpen agenderen. De combinatie met het hooglerarschap vind ik een meerwaarde voor het uitvoeren van mijn functie als ombudsman.'

2. Wat is precies uw taak als Kinderombudsman en hoe voert u die uit?

'Het is mijn taak erop toe te zien dat de rechten van kinderen in Nederland worden nageleefd. Ik geef - gevraagd en ongevraagd - advies aan organisaties in het onderwijs, de gezondheidszorg, de kinderopvang en de jeugdhulp. Zo probeer ik de vinger op de zere plek te leggen en onderwerpen te agenderen op de politieke en maatschappelijke agenda. Daarnaast kan iedereen contact opnemen met mijn team met een vraag of een klacht over de naleving van kinderrechten.'

3. Wat is u het meest bijgebleven van uw eerste rondgang door het land?

'Kinderen vertellen wat hen bezighoudt en waar ze zich echt zorgen over maken. Zoals het meisje dat zich zorgen maakt om haar moeder omdat die niet meer weet hoe ze haar rekeningen moet betalen. Het past niet dat dit je leven beheerst als je 11 bent.'

4. Wat vindt u van de mogelijkheid om via het strafrecht het recht op onderwijs te beschermen? Leerplicht kan immers overgaan tot een proces-verbaal?

'Het leerrecht van kinderen moet voorop staan. Als een kind uitvalt, moet er zo snel mogelijk een passende onderwijsplek gevonden worden. Niet alleen school en ouders, maar ook de leerplichtambtenaar heeft hierin een rol. Ik denk dan niet

direct aan het opmaken van een proces-verbaal. De leerplichtambtenaar is er juist om maatwerkoplossingen aan te jagen, mee te denken, te bemiddelen.'

5. Helpt de verplichting om onderwijs te volgen kinderen bij het halen van een kwalificatie voor zelfredzaamheid?

'In het VN-Kinderrechtenverdrag staat dat onderwijs gericht moet zijn op een zo volledig mogelijke ontwikkeling van het kind en hem of haar moet voorbereiden op een zelfstandig leven in een vrije samenleving. Daar komt dus veel meer bij kijken dan de overdracht van kennis of cognitieve vaardigheden. Meedoen aan het leven op school is hiervoor belangrijk.'

6. Zittende kinderen kunnen baat hebben bij thuisonderwijs zoals in het voorstel Onderwijs op een andere locatie wordt genoemd. Wat is uw visie op thuisonderwijs?

'Onderwijs op een andere locatie dan school, waaronder thuis, kan een maatwerkoplossing zijn voor kinderen met psychische of lichamelijke problematiek voor wie de schoolgang (tijdelijk) niet (volledig) mogelijk is, maar die wel kunnen leren. Dit soort maatwerk zou tot stand moeten komen in afstemming met de school waar het kind staat ingeschreven en met de leerplichtambtenaar. Het belang van het kind dient altijd voorop te staan.'

'Ik ben er geen voorstander van om thuisonderwijs open te stellen als onderwijsvariant voor alle kinderen. Naar school gaan betekent ook kunnen oefenen met levensvaardigheden en de ervaring kunnen opdoen dat je als kind bepaalde rechten geniet, zoals je mening mogen geven en gelijk behandeld worden.'

7. Hoe zouden we vluchtelingen-kinderen kunnen helpen hun recht op onderwijs te verzilveren?

'Om het onderwijs aan vluchtelingen-kinderen te verbeteren is het van belang dat we stoppen met het grote

aantal verhuizingen. Een vluchtelingenkind verhuist meerdere malen tijdens de asielprocedure. Elke keer start het dan op een nieuwe school, met nieuwe lesmaterialen en nieuwe docenten. Dit is in strijd met hun recht om zich zo goed en volledig mogelijk te ontplooiën.'

8. Hoe kan de samenwerking rond de bescherming van de rechten van het kind in een gemeente het beste vorm krijgen?

'De decentralisatie heeft ervoor gezorgd dat gemeenten zich veel actiever met kinderrechten moeten gaan bezighouden. Samenwerking is daarbij een kwetsbaar punt. In gemeenten moeten professionals elkaar veel meer opzoeken, kennis uitwisselen vanuit de gedachte dat de belangen van kinderen gediend worden door multidisciplinair kijken.'

9. Welke tip of welk advies heeft u voor onze lezers?

'Een belangrijke conclusie uit mijn kinderrechtentour door Nederland was dat kinderen en jongeren echte aandacht, tijd en interesse van volwassenen belangrijk vinden. "Kijk naar mij zoals ik ben, en niet alleen naar mijn stempeltje". Kinderen en jongeren kunnen een ziekte of beperking hebben, problemen thuis of niet de juiste papieren. Ze hebben soms het gevoel dat volwassenen alleen nog daarnaar kijken.'

10. U bent orthopedagoog. Hoe zien we dat terug in uw werk?

'Als Kinderombudsman toets ik aan het Kinderrechtenverdrag. Dit verdrag bestaat uit afspraken tussen Staten over wat een land geregeld moet hebben voor kinderen. Het is niet alleen een juridisch document, ook pedagogisch gezien is het een heel rijk verdrag. Als Kinderombudsman heb ik naast een juridische ook een orthopedagogische bril. Ik kijk niet alleen naar het 'nu', maar ook altijd naar de toekomst van het kind, wat heeft het kind nodig om zich zo goed mogelijk te ontwikkelen?'

Leerlingen van de Internationale taalgroep in Emmen

Asielzoekerskinderen

Gaan ze allemaal naar school?

Tekst: Sep Schaffers | Foto's: Internationale taalgroep Emmen

Asielzoekerskinderen hebben recht op onderwijs, net als alle andere kinderen in Nederland. Volgens de Europese Richtlijn moeten ze binnen drie maanden nadat hun asielaanvraag is ingediend op een school geplaatst zijn. Hoe verloopt de instroom in het onderwijs en wat is er nodig om deze kinderen binnenboord te houden? Ingrado Magazine sprak met vier leerplichtambtenaren uit verschillende regio's en hoorde uiteenlopende verhalen.

Delfzijl

In het AZC in Delfzijl worden 900 asielzoekers opgevangen. Al sinds de jaren '70 heeft men in deze regio ervaring met het onderwijs aan asielzoekerskinderen. Jan Oolders is coördinator Leerplicht/RMC. Volgens Oolders is er vrijwel geen verzuim onder de asielzoekerskinderen op basisscholen de Garven en de Vore en de ISK-school van het Eemsdelta College. Waar de sleutel ligt? 'Op het AZC-terrein wordt geen onderwijs gegeven; de asielzoekerskinderen gaan naar scholen in de buurt en krijgen daar dezelfde behandeling als de andere kinderen. We hebben afgesproken dat de woonbegeleiders van het AZC in de gaten houden of alle kinderen naar school gaan. Ze kijken ook wat er aan de hand is als een kind op het terrein achterblijft. Ouders worden gestimuleerd hun kind zoveel mogelijk zélf naar school te brengen en op te halen, het is maar vijf minuten op de fiets.'

Wat nog meer bijdraagt aan de goede schoolgang is de jarenlange samenwerking tussen de scholen en het AZC. De leerkrachten en de woonbegeleiders weten elkaar te vinden en hebben ervaring met de doelgroep. 'Bij verzuim neemt de ISK-school direct contact op met het AZC. De woonbegeleiders doen erg hun best om de

'De jarenlange samenwerking tussen de scholen en het AZC draagt bij aan de goede schoolgang.'

jongere dan weer naar school te krijgen. Op de basis-scholen is het verzuim sinds de invoering van een continurooster nog verder afgenomen.'

Brabant Noordoost

De asielzoekerskinderen van het AZC in Grave (600 plekken) gaan op het terrein naar school en in Overloon (800 plekken) bezoeken ze een school in de buurt. Dit verloopt redelijk gestroomlijnd volgens Marc Geurts, teamleider en coördinator van Regionaal Bureau Leerplicht en voortijdig schoolverlaten Brabant Noordoost. 'De kinderen op de basisschool verzuimen weleens, maar dat komt meestal wel goed. Met de alleenstaande minderjarige vluchtelingen (AMV's) gaat het minder goed. Ze zitten in een moeilijke situatie en de docenten zijn erg begaan met deze groep. Het verzuim wuiven ze soms weg. De redenering is dan: deze jongeren hebben het al zo moeilijk, we geven ze liever nog een kans. Maar als de school geen melding doet, kunnen we ook niet de juiste aanpak bedenken. Deels komt deze houding van docenten voort uit onbekendheid met leerplicht en de angst dat we hard zullen optreden. Als school en leerplicht op één lijn zitten en dezelfde boodschap uitstralen, krijg je meer voor elkaar. Daarnaast moeten we ons realiseren dat het ook gewoon pubers zijn die weleens geen zin in school hebben.'

Uitleggen

Wat goed werkt bij verzuim is uitleggen hoe het onderwijs in Nederland geregeld is en wat leerplicht doet. 'We vertellen dan welke rechten en plichten ze hebben en wat er gebeurt als je niet naar school gaat. De Halt-straf hebben we geparkeerd. We zien liever dat jongeren beloond worden.' Met jongeren die teruggestuurd worden, ligt de aanpak van het verzuim gecompliceerder. Geurts begrijpt heel goed dat ze dan de moed laten zakken. 'Samen met het maatschappelijk werk en de school bespreken we in zo'n geval wat haalbaar is. Een paar uurtjes naar school en Engelse les in plaats van Nederlands werkt soms beter. Tegelijkertijd bied je dan structuur en behouden de jongeren een dag- en nachtritme.'

Smallingerland

Op het AZC in Smallerland zijn 600 asielzoekers ondergebracht, onder wie 80 uitgeprocedeerde minderjarigen. Daarnaast wonen nog eens 20 uitgeprocedeerde minderjarigen in kleinschalige woonvoorzieningen in de buurt. Janny Stoker is als RMC-trajectbegeleider en leerplichtambtenaar van RMC Friese Wouden sinds anderhalf jaar betrokken bij deze jongeren. 'Ze komen uit Afghanistan, Irak en Noord-Afrika en hebben geen verblijfsvergunning of zitten nog in de procedure. Telkens starten deze jongeren nieuwe procedures in de hoop

alsnog in Nederland te mogen blijven. Ze hebben last van trauma's waardoor hun dag- en nachtritme verstoord is. Daarnaast is het ook erg druk op de campus. Dus 'gewoon' naar school gaan is lang niet altijd mogelijk. In de kleinschalige woonvoorzieningen is meer rust en structuur, daar wonen de jongeren onder begeleiding in kleine groepjes, maar ook daar wordt vaak verzuimd.'

Protocol

Als Stoker een DUO-melding krijgt, maakt ze een telefonische afspraak met de Nidos-voogd en neemt contact op met de ISK. Gezamenlijk wordt bekeken of een gesprek met leerplicht de schoolgang van de jongere zou kunnen beïnvloeden. Als dat niet waarschijnlijk is wordt gekozen voor multidisciplinair overleg. 'Het is mijn verantwoordelijkheid partijen met elkaar te verbinden en voorwaarden te creëren zodat jongeren niet verzuimen. Misschien vragen we wel te veel van deze jongeren; ze moeten naar de ISK komen, op tijd aanwezig zijn en tegelijkertijd dealen met al hun problemen.'

Advies Onderwijsraad

Het onderwijs aan vluchtelingen moet toegankelijker, kwalitatief beter en efficiënter georganiseerd worden. Dat bepleit de Onderwijsraad in haar advies van 23 februari 2017 aan de regering.

De raad roept scholen, gemeenten en de inspectie op ervoor te zorgen dat vluchtelingenkinderen gemakkelijker worden opgenomen in het basis- en voortgezet onderwijs. Hun taalbeheersingsniveau is nu vaak leidend. Een betere doorstroom naar hogere school-niveaus is te stimuleren door kinderen onder te brengen in brede scholengemeenschappen. Mbo-scholen kunnen meer kansen bieden en taalschakeltrajecten aanbieden. De kwaliteit van het onderwijs kan volgens de raad worden verhoogd door te investeren in de deskundigheid van leraren en in betere lesmaterialen. Ook kennis over het signaleren van trauma's is van belang.

Tot slot constateert de raad dat het onderwijs niet efficiënt verloopt door de vele verhuizingen tijdens de asielprocedure, onvoldoende kennisdeling in het eerste-opvangonderwijs en ad-hocbeleid. Als er snel onderwijsvoorzieningen voor grote groepen vluchtelingen moeten komen, werkt men op verschillende plekken in het land aan eigen oplossingen. Als oplossing hiervoor adviseert de raad aan kennisdeling te doen en flexibele regionale netwerken in te richten, waarbij gemeenten een regiefunctie hebben.

Pilot DUO en COA-inschrijvingen

In Alkmaar, Almere, Delfzijl en Oss loopt momenteel een pilot waarin leerplicht de registratie van asielzoekerskinderen bij COA en DUO met elkaar vergelijkt. Staan ze op beide lijsten, hebben ze een onderwijsnummer en zijn ze ingeschreven op een school?

Marc Geurts van Regionaal Bureau Leerplicht en voortijdig schoolverlaten in Brabant Noordoost heeft gemerkt dat de namen van kinderen soms verschillend gespeld worden en dat geboortedata lang niet altijd kloppen. Daarnaast is er veel verloop. Soms zijn leerlingen al vertrokken naar een ander AZC. Daarom checkt leerplicht de lijsten nu zelf door langs te gaan bij de AZC's.

Jan Oolders van Leerplicht/RMC in Delfzijl constateert dat het leerlingvolgsysteem nooit 100 procent op orde is. 'Op dit moment bezoeken 38 kinderen van het AZC de basisschool en 22 kinderen de ISK maar in de administratie van leerplicht staat de teller op 78. Dat is een verschil van 14 procent.'

Schakeltraject

Voor jongeren van 16 jaar en ouder die nog niet het niveau hebben om door te stromen naar een Entree-opleiding is in 2016 het Schakeltraject naar Entree gestart. Hieraan kunnen uitgeprocedeerde jongeren onder de 18 deelnemen en ook jongeren boven de 18 die nog in een procedure zitten. Het programma is een combinatie van rekenen en taal met stages in het gemeentehuis in Drachten of op ROC Friese Poort. Stoker probeert de jongeren in het juiste traject te krijgen en is blij dat ze iets voor hen kan betekenen. 'Ze hebben niet altijd geleerd om hulp te vragen. Als leerplichtambtenaar kun je ze motiveren om onderwijs te volgen en laten zien wat ze daarmee kunnen bereiken, ook al mogen ze hier niet blijven. Gelukkig werken we vanuit de verschillende instanties wat meer samen om deze jongeren zo goed mogelijk te helpen.'

Emmen en Coevorden

Het AZC in Emmen telt 600 plekken en wordt bewoond door uitgeprocedeerde gezinnen met minderjarige kinderen. In Zweeloo, vlakbij Coevorden, ligt een tweede AZC met 450 plekken. Kinderen tot 12 jaar gaan hier naar de basisscholen op het terrein, die nauw samenwerken met basisscholen in de buurt. Oudere kinderen worden opgevangen in de Internationale taalgroep op een van de vijf scholen voor voortgezet onderwijs in de regio. Anny Ziengs is leerplichtambtenaar voor de gemeenten Emmen en Coevorden en bezoekt de AZC's regelmatig.

'De contacten met de scholen op het terrein zijn goed. Als er een melding is, kom ik naar het AZC toe voor overleg met de directie en dan ga ik op huisbezoek. Over leerlingen in het voortgezet onderwijs hebben we eens in de zes weken een zorgoverleg. Daaraan nemen COA, Nidos, de medische opvangarts, GGD en leerkrachten deel. Ook daar ga ik op huisbezoek, meestal samen met een leerkracht. Als je nooit achter je bureau vandaan komt, heb je geen idee wat er speelt.'

Taalgroep

De Internationale taalgroep vangt alle kinderen van 12 jaar tot 18 jaar op, ook de uitgeprocedeerde en illegale kinderen. Ze volgen een intensief lesprogramma op een van de vijf scholen voor voortgezet onderwijs. Behalve 15 uur Nederlands staan ook vakken als wiskunde, Engels en sport, muziek en koken op het rooster. Vanuit deze eerste-opvanggroep stromen de jongeren via een tussengroep door naar het reguliere onderwijs op dezelfde school. Daar krijgen ze, afhankelijk van hun Nederlandse taalniveau, nog steeds een aantal uren NT-2 ondersteuning. Coördinator Bertha Sandker ziet dat asielzoekerskinderen goed integreren. 'Bij binnenkomst testen we de kinderen om te kijken wat hun niveau is. Meestal stromen ze na twee jaar door naar het reguliere onderwijs op deze scholen.' De NT-2 leerkracht is tevens mentor van de jongeren en heeft intensief contact met de andere leerkrachten. 'Doorstroming van kinderen vanuit de ISK is vaak een probleem; je hebt goodwill nodig van de scholen voor voortgezet onderwijs want kinderen met een taalachterstand drukken op het rendement. Door onze integrale aanpak hebben de leerlingen al een plek in het reguliere onderwijs en is de kans groot dat ze doorstromen op hun niveau. Dat verkleint de kans op schooluitval.'

Conclusies

Onderwijs aan kinderen die met hun ouders zijn gekomen, verloopt over het algemeen zonder veel problemen. Er is weinig verzuim, helemaal als de school en het AZC contact hebben, zoals in Delfzijl, en samen de kinderen en hun ouders 'bij de les' houden. Ook op andere plekken, in Brabant Noordoost en Emmen/Coevorden, verloopt de opvang van jonge kinderen redelijk gestroomlijnd; ouders van kinderen die niet op school verschijnen, krijgen extra uitleg over het onderwijssysteem in Nederland en leerplicht gaat op huisbezoek.

Bij alleenstaande minderjarige vluchtelingen ligt de schoolgang gecompliceerder. Deze jongeren hebben allerlei problemen en zijn minder gemotiveerd om naar school te gaan. Vaak speelt de pubertijd hierin ook een rol. Als docenten het verzuim niet melden omdat ze de jongeren nog een kans willen geven, werkt dat eerder averechts. Een betere strategie is direct contact zoeken met leerplicht en het AZC en eventueel een proces-verbaal opmaken, zodat jongeren weer in beweging komen.

Doorstroming van de ISK naar regulier onderwijs kan problemen geven, maar verdwijnt als sneeuw voor de zon met een integrale aanpak zoals in Emmen; de kinderen zijn al ingeschreven op een school voor voortgezet onderwijs en krijgen een intensief lesprogramma van zeer betrokken leerkrachten.

Uitgeprocedeerde jongeren zijn door hun uitzichtloze situatie amper nog te motiveren voor onderwijs. Vaak zijn

ze meer gebaat bij psychologische hulp en opvang of een aangepast onderwijstraject zoals in Smallerland en Brabant Noordoost.

Meer informatie:

Op 20 april geeft Binyam Andebrhan een workshop op de werkconferentie van Ingrado. Zie www.ingrado.nl voor het programma.

Een toekomst voor vluchtelingenkinderen

Binyam Andebrhan vluchtte op twaalfjarige leeftijd met zijn twee broers uit Eritrea en woont sinds 1987 in Nederland. Hij studeerde rechten en werkte jarenlang voor de Vereniging VluchtelingenWerk Nederland. Sinds 2016 is hij zelfstandig trainer en adviseert gemeenten en instanties over de begeleiding van vluchtelingen.

Wat is uw indruk van het onderwijs aan vluchtelingenkinderen?

‘Scholen die veel ervaring hebben met lesgeven aan vluchtelingenkinderen bieden over het algemeen een duidelijke structuur en dat is precies wat ze nodig hebben. Een ander belangrijk element is klassikaal onderwijs. In Syrië, Afghanistan en Eritrea is dat de standaard. Daar moet je als Nederlandse school zoveel mogelijk op inspelen.’

Wat kan er nog meer verbeterd worden?

‘Kom meteen in actie als een kind verzuimt en zorg voor een goede samenwerking tussen school, ouders of Nidos, opvanginstellingen en leerplicht. Betrek ook ouders zoveel mogelijk bij wat er op school gebeurt. Ook al zijn ze misschien zelf niet naar school geweest, ouders kunnen wel structuur bieden en erop toezien dat hun kind op tijd naar bed en naar school gaat. Soms zijn leerplichtambtenaren iets te voorzichtig; ze kunnen de voogd, mentor, ouders en school meer aanspreken en aan de bel trekken als de randvoorwaarden op school en in de opvang niet in orde zijn.’

‘Scholen kunnen kinderen ook stimuleren om bij een sportclub te gaan. Hierdoor krijgen ze de mogelijkheid hun talenten te ontwikkelen. Ouders zijn daar niet zo mee bezig; hun zorg gaat vooral uit naar eten, slapen en kleding en huisvesting.’

Wat kun je doen voor jongeren die hier niet mogen blijven?

‘Het valt moeilijk uit te leggen dat onderwijs volgen altijd goed is, ook als je weggaat. Geef hierover goede informatie en voorlichting en leg uit wat de rol van de IND, mentor en de voogd is. Vluchtelingenkinderen komen uit landen waar de regels en procedures

buigzaam zijn. Niet naar school gaan wordt soms als pressiemiddel gebruikt om wel een verblijfsvergunning te krijgen. Soms kunnen professionals uit de gemeenschap helpen en jongeren motiveren op een manier die ze begrijpen.’

Wat hebben deze kinderen het meeste nodig om hier een toekomst te kunnen opbouwen?

‘Als ze in Nederland komen is er van hun zelfvertrouwen niets meer over. Alles wat ze geleerd hebben in het land waar ze geboren zijn, is waardeloos geworden. Zelfs eenvoudige dingen als eten en naar de wc gaan doen mensen hier anders. Voor deze kinderen voelt het alsof ze niets meer kunnen. Geef daarom nadrukkelijk een compliment wanneer ze iets goed hebben gedaan, hoe klein het ook is. Uit eigen ervaring weet ik hoe goed dat werkt. In het begin hielp een vrijwilliger mij met woordjes leren en in de klas kreeg ik een compliment omdat het goed ging. Daarna durfde ik nieuwe stappen te zetten.’

Ingrado en de professionalisering van haar leden

‘We willen de beroepsgroep sterker positioneren en zelfbewuster maken’

Tekst: Susan de Boer | Illustratie: Welmoet de Graaf | Foto's: Anna van Kooij

Leerplichtambtenaren en RMC-consulenten vinden het belangrijk hun kennis en vaardigheden te vergroten, blijkt uit het onderzoek Professionalisering van leerplichtambtenaren en RMC-consulenten, dat onderzoeksbureau Regioplan uitvoerde in opdracht van Ingrado. Verreweg de meesten volgen dan ook cursussen en trainingen. Selma Hulst, beleidsmedewerker van Ingrado: ‘We willen de identiteit en het imago van de leerplichtambtenaar en de RMC-consulent versterken.’

Wanneer is iemand een professional en hoe geven medewerkers van leerplicht en RMC uiting aan hun professionaliseringsbehoefte? Deze vragen staan centraal in het onderzoek *Professionalisering van leerplichtambtenaren en RMC-consulenten* dat Ingrado door Regioplan heeft laten uitvoeren. Hierin maken de onderzoekers onderscheid tussen positionele professionalisering en individuele professionalisering. Bij positionele professionalisering staat beroepsvorming centraal, bij professionalisering op het individuele niveau ligt de focus op de deskundigheid van de professional. Die twee niveaus hangen samen. De individuele professional maakt deel uit van een gemeenschap van professionals die het vak voortdurend ontwikkelen. ‘Een professional heeft een autonome opstelling en autoriteit, wat maakt dat hij of zij zelf actief vorm geeft aan de eigen professionaliteit en aan de professionaliteit van de beroepsgroep’, zegt Selma Hulst. ‘Je zou kunnen zeggen dat professionalisering op individueel niveau met identiteit te maken heeft en professionalisering op beroepsniveau met imago. Identiteit en imago worden belangrijke onderwerpen voor Ingrado dit jaar. We willen dat de leerplichtambtenaar en RMC-consulent worden gezien als regisseur bij het zoeken naar goede oplossingen. We willen de beroepsgroep sterker positioneren en zelfbewuster maken.’

Feiten en data

Om leerplichtambtenaren meer zeggingskracht te geven richting scholen, gemeenten, jeugdzorg, het Openbaar Ministerie en de Raad van de Kinderbescherming, is het belangrijk dat zij beschikken over feiten en data over het werkveld. 'Daarmee zijn de professionals beter in staat om hun toegevoegde waarde in hun omgeving zichtbaar te maken', zegt Hulst. 'De bescherming van het recht op onderwijs kan beter zichtbaar gemaakt worden dan nu het geval is. We gaan daarom basale kennis toegankelijk maken met onder meer *fact sheets*. Met die kennis kun je aan anderen, bijvoorbeeld in een multidisciplinair overleg of in gesprek met een wethouder, duidelijk maken wat het belang is van wat je doet. Als je goed weet waarover het gaat in je werk, dus wat je identiteit is, dan heeft dat uitstraling. Dat verbetert het imago van de leerplichtambtenaar.'

Methodisch handelen

Bij professionalisering hoort ook methodisch handelen. 'We zien dat leerplichtambtenaren en RMC-consulent effectieve methoden willen inzetten voor hun werkzaamheden. Maar dat gebeurt niet altijd', zegt Hulst. 'Deels komt dat door onbekendheid met protocollen of

Ingrado-leden tijdens de werkconferentie van september 2016

richtlijnen. Uit het onderzoek blijkt dat de Handleiding Strafrechtelijke Aanpak Schoolverzuim en de Ambtsinstructie bekend zijn bij ruim tachtig procent, maar het landelijk Protocol ziekteverzuim maar bij 62 procent en M@ZL (Medische Advisering Ziek gemelde Leerling, red.) en Gedragswerk (samenwerkingsproject om thuiszitten tegen te gaan, red.) zelfs maar bij een kwart van de respondenten. Dat kan dus beter, en we gaan hieraan ook meer bekendheid geven.'

Uit de Strafrechtelijke Aanpak schoolverzuim is inmiddels de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS)

Professionalisering van leerplichtambtenaren en RMC-consulenten

Deelnemers aan het onderzoek

1.247 Ingrado-leden hebben een vragenlijst toegestuurd gekregen. Van hen hebben 532 de vragenlijst geheel of gedeeltelijk ingevuld. De analyse is gebaseerd op 499 respondenten. Bijna driekwart is leerplichtambtenaar, een derde werkt bij RMC als trajectbegeleider of consulent. Driekwart van de respondenten heeft een afgeronde hbo-bacheloropleiding of hoger. 44 procent staat geregistreerd in het Kwaliteitsregister Leerplicht en RMC, 21 procent is van plan dit te gaan doen.

Inhoud van de onderzoeksrapportage

Het rapport bevat een literatuurstudie naar professionalisering en methodisch handelen. In twee afzonderlijke hoofdstukken komen vervolgens de resultaten van de enquête over professionalisering en methodisch handelen aan bod. Daarna gaan de onderzoekers in op het verband tussen vertrouwen in de eigen beroepsbekwaamheid, de zogenoemde *self-efficacy*, professionalisering en methodisch handelen.

Meer informatie:

Het onderzoeksrapport *Professionalisering van leerplichtambtenaren en RMC-consulenten* is te vinden op www.ingrado.nl

- Respondenten vinden professionalisering belangrijk en volgen cursussen en trainingen. Veel van hen verwachten dat Ingrado hen helpt bij hun professionalisering, bijvoorbeeld door de leerplicht- en RMC-functie sterker te positioneren en door een leer- of kennisgemeenschap te bieden.
- Een meerderheid van de respondenten vindt dat zorg boven handhaving gaat. Zij gaan liever op zoek naar achterliggende oorzaken van verzuim dan dat zij een proces-verbaal uitschrijven.
- Veel respondenten werken methodisch. Ze gebruiken protocollen en/of richtwijzers als Handleiding Strafrechtelijke Aanpak Schoolverzuim en de Ambtsinstructie en leggen hun interventies en de resultaten daarvan vast. De richtwijzers M@ZL en Gedragswerk zijn bekend bij ongeveer een kwart van de respondenten.
- Er is verband gevonden tussen *self-efficacy* en professionaliteit en de mate waarin men methodisch handelt. Hoe hoger de *self-efficacy*, hoe belangrijker men professioneel handelen en methodisch werken vindt. Wat opvalt is dat respondenten die laag scoren op *self-efficacy*, vaker zeggen zich op het werk vooral bezig te houden met 'overleven'.

Ledenvragen

Via de rubriek 'Vraag & Antwoord' van de Ledenservice kunnen Ingrado-leden vragen stellen en dat gebeurt ook steeds meer. In 2013 werden er 666 vragen gesteld, in 2016 waren dit er 971. Vragen beantwoorden over de wet of met betrekking tot individuele casussen is daarmee een belangrijke taak van Ingrado. Niet op alle vragen is er een pasklaar antwoord. Bij individuele casussen geeft Ingrado wel handvatten, maar de concrete invulling moet op lokaal of regionaal niveau gebeuren. Wat opvalt, is dat vooral kleine gemeenten weinig vragen stellen. Ingrado zal nagaan welke behoeften er leven bij deze gemeenten.

Ledenvragen worden ook gebruikt om bij het ministerie van OCW aandacht te vragen voor een bepaalde knelpunten. Daarnaast is het voor opleiders belangrijk te weten waar leerplichtambtenaren en RMC-consulenten tegenaan lopen in hun werk. Dat kunnen vragen zijn rond een actueel onderwerp, zoals onderwijs aan asielzoekerskinderen, maar ook over meer structurele kwesties als onderwijs op een andere locatie.

www.ingrado.nl/ledenservice/qa/

ontwikkeld (zie ook pagina 14). Hierin is de methodische aanpak van het totale werk van leerplicht beschreven, zorg én handhaving. 'In 2017 willen we ook preventieve werkwijzen opnemen in de MAS, zoals omgaan met zieke leerlingen. Ziekteverzuim is het nieuwe spijbelen', zegt Hulst. 'Het is belangrijk dat leerplichtambtenaren en RMC-consulenten hier goed op inspelen. We gaan samen met het Openbaar Ministerie, Halt en de Raad voor de Kinderbescherming trainingen ontwikkelen om mensen op te leiden in denken en handelen volgens de MAS. We zoeken hiervoor ook aansluiting bij het Nederlands Centrum Jeugdgezondheidszorg. Het is de bedoeling dat naast leerplichtambtenaren ook jeugdartsen en rechters gaan deelnemen aan die trainingen.'

Kwaliteitsregister

Leerplichtambtenaren en RMC-consulenten die zich willen professionaliseren, doen er goed aan zich te registreren in het Kwaliteitsregister Leerplicht en RMC, te vinden via de website van Ingrado. 'Het kwaliteitsregister is een goed instrument om professionalisering zichtbaar te maken', zegt Hulst. 'Het helpt je in kaart te brengen wat je al aan professionalisering doet. Daarnaast is het een mooi startpunt voor een individueel ontwikkelingsplan. Alle competenties van de leerplichtambtenaar en de RMC-consulent zitten erin en je kunt gemakkelijk zien waar je staat en waarin je jezelf kunt verbeteren.'

Verandering van *mindset*

In veel gemeenten is professionaliseren een belangrijk aspect van het werk als leerplichtambtenaar. Bijvoorbeeld in Rotterdam, waar kwaliteitsmedewerker Nouredine Ahamri coaching en begeleiding van de leerplichtambtenaren en RMC-consulenten van het Jongerenloket organiseert.

'We moeten toe naar een andere *mindset*, minder probleemgericht en meer oplossingsgericht. Minder vanuit "ik wil ergens vanaf" en meer vanuit "ik wil ergens naartoe". De medewerkers staan ervoor open, maar veranderen van *mindset* is lastig. Het voelt onnatuurlijk om niet te hulp te schieten, een analyse te maken van het probleem en een oplossing aan te reiken. In plaats daarvan moet de jongere zelf een oplossing bedenken. Je moet andere vragen stellen. We hebben de afgelopen jaren flink geïnvesteerd in motiverende gespreksvoering, waarbij jongeren worden geprikkeld zelf na te denken over hoe ze verder willen en wat ze daarvoor nodig hebben. In nagesprekken met medewerkers hoor ik nu steeds vaker dat de jongere inderdaad zelf met een oplossing is gekomen.

De cultuur bij het Jongerenloket is gericht op ontwikkeling, zowel van de jongeren als van de medewerkers. Als professional nemen we zelf de regie over onze eigen professionalisering. Vanuit de organisatie wordt daarop gestuurd en is er ook ruimte voor. Ik neem zelf het initiatief om deel te nemen aan een training van Ingrado als het onderwerp mij interessant lijkt. Ik heb bijvoorbeeld meegedaan aan de training Oplossingsgericht en motiverend werken. Wat ik daar leer, kan ik meteen delen in een bijeenkomst voor medewerkers. De Methodische Aanpak Schoolverzuim, die kort geleden is gepubliceerd, is ook een onderwerp dat ik binnenkort centraal ga stellen in een deskundigheidstraining.'

Rechten & plichten

In deze rubriek informeert Carolien de Bruin, juridisch adviseur van Ingrado, u over actuele juridische zaken. Hebt u ook een vraag? Gebruik het vragenformulier op www.ingrado.nl en u krijgt per mail of telefoon antwoord.

Internetconsultatie Onderwijs op een andere locatie

Zodra een wetsvoorstel op papier staat, wordt het ter inzage op internet gezet voor de zogenoemde internetconsultatie. Iedereen mag reageren. De reacties worden meegenomen in de versie die naar de Kamercommissie wordt gestuurd. Op 31 januari jl. sloot de internetconsultatie Onderwijs op een andere locatie. Ingrado heeft uiteraard gebruik gemaakt van de mogelijkheid te reageren. Positief zijn we over het uitgangspunt dat 'onderwijs tussen vier muren' niet altijd strookt met het recht op onderwijs. Kritisch echter over het voorstel dat een samenwerkingsverband particuliere initiatieven alleen mag bekostigen als er regulier geen passende arrangementen aangeboden kunnen worden. En dan nog voor maximaal een jaar. Ingrado adviseert hier breder naar te kijken en arrangementen te bekostigen die tegemoet komen aan de behoeften van kinderen. Voor de gehele reactie van Ingrado op het wetsvoorstel, zie www.ingrado.nl.

Aanvraag 5 onder a eerst langs samenwerkingsverband

Een beroep op een vrijstelling 5 onder a (psychische of lichamelijke ongeschiktheid om tot een school te worden toegelaten) moet in het vervolg eerst worden voorgelegd aan het samenwerkingsverband waar de leerling staat ingeschreven. Althans, als het aan staatssecretaris Dekker ligt. Hij wil deze verplichting opnemen in de Leerplichtwet. Op veel plekken in het land is dit al praktijk en daar blijkt dat uiteindelijk vrijwel altijd een passende oplossing gevonden wordt. Dit gebeurt altijd in overleg met de ouders van de desbetreffende leerling. Ingrado is groot voorstander van deze toevoeging aan de wet.

Toelatingsrecht tot het mbo

Met ingang van 1 januari 2018 heeft iedere leerling die zich aanmeldt bij een mbo-opleiding op niveau 2, 3 of 4, het recht te worden toegelaten. Als er geen plek meer is in de opleiding van zijn of haar keuze, heeft de mbo-instelling de plicht een andere passende opleiding aan te bieden. In het landelijke registratiesysteem dat tegelijkertijd wordt ingevoerd, geeft het voortgezet onderwijs aan welke

jongeren zich zullen aanmelden op het mbo en voor welke opleiding. Het mbo kan zich zo voorbereiden op de komst van nieuwe studenten. De instelling mag een jongere alleen weigeren als hij of zij drie keer is gestart met een opleiding en deze voortijdig heeft beëindigd.

Samenwerking met de Onderwijsinspectie

De bestaande samenwerkingsovereenkomsten tussen gemeenten en de Inspectie van het Onderwijs zijn als gevolg van een rechterlijke uitspraak ontbonden. De samenwerking bestond eruit dat leerplicht namens de inspectie controles uitvoerde op scholen. De rechter oordeelde dat er geen hiërarchische relatie is tussen de leerplichtambtenaar en de inspectie, waardoor er geen juridische basis was voor deze overeenkomst. De Onderwijsinspectie beraadt zich op een nieuwe, juridisch juiste, constructie en voert tegelijkertijd overleg met de gemeenten die een dergelijke samenwerkingsovereenkomst hadden, en met Ingrado en de VNG om afspraken te maken over het toezicht op het verzuimbeleid van scholen zolang deze constructie er nog niet is.

metaobjects
ICT oplossingen

Voor mensen die meedoen

JEUGDVOLGSYSTEEM

MAATWERK IS STANDAARD.

In het doorlopend cliëntdossier van het Jeugdvolgsysteem (JVS) staat de jongere van 0 tot 28 centraal. Het JVS is een gebruiksvriendelijk systeem dat u helpt uw dossiers op een eenvoudige wijze te registreren en te bevragen. Met het JVS bent u niet aan één werkplek gebonden zodat u overal kunt werken. Onze koppelvlakken met o.a. het BRP, met uw Zaak Document Management Systeem en uw Elektronische Formulieren voldoen aan de normen van KING. Koppelingen met de verwijzindex en SUWI behoren ook tot de mogelijkheden.

Door onze certificeringen blijven we voldoen aan de steeds strenger wordende veiligheids- en privacy-eisen. Zo leveren we als eerste in onze markt een two-factor oplossing waarmee inloggen nog veiliger wordt.

Ook als u regionaal of in ketenverband wilt samenwerken is het JVS uniek. Door de autorisatiemogelijkheden, de stabiele koppelingen en de slimme verwerking van data kunt u ook in een groot regionaal verband veilig, efficiënt én kostenbesparend werken.

Onze klanten ondervinden dat ons beproefde, solide en flexibele platform, in combinatie met onze domeinkennis, hen effectief verder helpt. We zijn in staat gebleken altijd up-to-date te blijven als de wereld om ons heen verandert. Met Metaobjects bent u verzekerd van een partner die u blijvend ondersteunt.

JEUGDVOLGSYSTEEM

WAT JVS U BIEDT.

- Leerplicht-administratie
- RMC-administratie
- Kwetsbare jongeren in beeld
- Sluitende aanpak
- Jongerenloket
- Leerlingenvervoer
- Thuiszitters in beeld

CONTACT

MEER WETEN?

Nieuwsgierig geworden? Bezoek dan de website www.metaobjects.nl. Voor nadere informatie of een demonstratie bel ons kantoor op of stuur een mail.

T: 040-750 16 16

E: info@metaobjects.nl